

XXVI ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПЪРВА РЕДОВНА СЕСИЯ

Стенографски дневник

НА

85. заседание

Петък, 26 юли 1946 г.

(Открито в 16 ч. 10 м.)

Председателствували: председателят Васил Коларов и подпредседателят Кирил Христов. Секретари: Тодор Тихолов и Любен Георгиев.

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.		Стр.
Съобщения:		Говорили: м-р Трайчо Костов	944
Отпуски	944	Тодор Атанасов	946
Законопроекти	944	Манол Стойнов	947
По дневния ред:		4. За пенсии за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мнн. (Първо четене)	947
Законопроекти: 1. За допитване до народа за премахване на монархията и провъзгласяване на народна република и за свикване на Велико народно събрание. (Второ четене)	941	Говорили: Александър Тасев	953
2. За реда, по който ще се произведе допитването до народа и избирането на народни представители за Велико народно събрание. (Второ четене)	943	Александър Миленов	955
3. За определяне таксите, събирани от водоползвателите. (Първо четене — продължение на разискванията и приемане)	944	5. За отчуждаване недвижими имоти в полза на Фондация за социални грижи „Д-р Никола Чилев“, София. (Първо и второ четене)	957
		Дневен ред за следващото заседание	957

Председател Васил Коларов: (Звъни) Заседанието се отваря.
(От заседанието отсъствуват следните народни представители: Александър Георгиев Чичовски, Архангел Дамянов Попов, Борис Петров Димов, Васил Данаилов Юруков, Владимир Томов Попто-мов, Власт Власев Власовски, Вълко Вельов Червенков, д-р Вера Димитрова Златарева, д-р Георги Атанасов х. Гецов, Екатерина Стефанова Аврамова, Елена Владимирова Кецкарова, Желю Господинов Желев, Здравко Стефанов Митовски, Иван Димитров Станков, Иван Каменов Тодоров, Иван Николов Бешев, Израел Барух Майер, Йордан Панайотов Иванов, Кръстю Димитров Недков, Лалю Василев Ганчев, Мария Найденова Тотева, Мата Николъва Тюркелджиева, Никола Ангелов Разлоганов, Нинко Стефанов Ви-шики, Пело Иванов Пеловски, Петър Иванов Запрянов, д-р Петър и. Савов Тодоров, Ранчо Арменчев Кемепчеджиев, Руси Димитров Табаков, д-р Сергей Кръстев Мисирков, Слави Петков Пущкарков, Станчо Григоров Чолаков, Станю Василев Попов, Стефан Любоми-ров Каракостов, Стефана Владимирова Маркова, Стою Иванов Не-делчев, Стоянка Иванова Апчева, Титко Николов Черпоколев, То-доу Иванов Гичев, Христо Петров Тодоров и Христо Стефанов Малинов)

Пристъпваме към точка първа от дневния ред:

Второ четене на законопроекта за допитване до народа за премахване на монархията и провъзгласяване на народна република и за свикване на Велико народно събрание.

Има думата докладчикът на комисията, за да докладва законо-проекта тъй, както е приет от особената комисия.

Докладчик Кирил Христов (с): (Чете)

„ЗАКОНОПРОЕКТ

за допитване до народа за премахване на монархията и провъзгла-сяване на народна република и за свикване на Велико народно събрание“.

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представи-тели, които са съгласни със прочетеното заглавие на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Кирил Христов (с): В първото подзаглавие комисията замени думата „републиката“ с думите „народна република“, и под-заглавието доби следния текст: (Чете)

„1. Допитване до народа за премахване на монархията и провъзгла-сяване на народна република.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представи-тели, които са съгласни с първото подзаглавие на законопроекта, както се докладва, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Кирил Христов (с): В текста на чл. 1, в третия ред, комисията замени думите „Сакс-Кобургската“ с думите „Сакс-Ко-бург-Готската“ и д-р 1 доби следния текст: (Чете) /

„Чл. 1. XXVI обикновено Народно събрание предлага да се пре-махне монархическата форма на управление и България да се обяви за народна република, като Цар Симеон II и Сакс-Кобург-Готската династия се лишават безвъзвратно от всички лични и имуществени права, привилегии и титли, свързани с българския престол.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представи-тели, които са съгласни с чл. 1 на законопроекта, както се докладва, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Кирил Христов (с): В чл. 2 няма изменение. (Чете)

„Чл. 2. За тази цел правителството се упълномощава да произ-веде допитване до народа на 8 септември 1946 г. по реда, уста-новен с особен закон.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представи-тели, които са съгласни с прочетенния чл. 2 на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Кирил Христов (с): В чл. 3 комисията направи след-ните поправки: думите „за народна република“ и думите „за мо-нархия“ постави в кавички и с главна буква в началото. И чл. 3 добива следния текст: (Чете)

„Чл. 3. При допитването до народа избирателите ще бъдат при-зовани да гласуват „За народна република“ или „За монархия“. Републиканската форма на управление ще се счита одобрена от народа, ако повече от половината от гласувалите подадат гласа си за народна република.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представи-тели, които са съгласни с чл. 3 на законопроекта, както се до-кладва, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Кирил Христов (с): Чл. 4 бе приет от комисията без изменение. (Чете)

„Чл. 4. Резултатът от допитването до народа ще бъде устано-вен и обявен от общото събрание на Върховния касационен съд в 6-дневен срок от деня на допитването.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представи-тели, които са съгласни с прочетенния чл. 4 на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Кирил Христов (с): В чл. 5, в края на втората али-нея, комисията прие едно допълнение, което ще ви прочета с це-лия текст на члена. (Чете)

„Чл. 5. Провъзгласяването на България за народна република ще стане от XXVI обикновено Народно събрание на следния ден след като се произнесе Касаационният съд.“

Едновременно с това народните представители и членовете на правителството ще положат клетва за вярност на народната репу-блика. От този момент Регентският съвет престава да действава

право, и прерогативите на държавен глава преминават временно върху председателството на Народното събрание, съставено от председателя и четирмата подпредседатели. Председателството, когато упражнява функциите на върховната власт, ще заседава като колегия, ще решава въпросите с мнозинство и ще се представлява от председателя.

✓ Георги Димитров (к): Не „държавен глава“, а „върховната власт“.

Докладчик Кирил Христов (с): В прочетения текст е оставено „държавен глава“.

✓ Георги Димитров (к): Предлагам да се поправи.

Председател Васил Коларов: Докладчикът докладва така, както е прието. Ще остане „държавен глава“, а като редакционна поправка може да бъде изменено допълнително по реда на правилника, чрез писмено предложение. Аз гласувам текста така, както е приет от комисията, а може да бъде направено писмено предложение за редакционно изменение, което ще бъде поставено на гласуване.

Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 5, както се докладва, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Кирил Христов (с): В чл. 6 комисията прибави на четвъртия ред след думата „държавни“ — думата „общински“, а думите „и общински“ замени с думите „и обществени“, освен това, към този член се прибави и нова, втора, алинея, която ще ви прочита. Чл. 6 доби следния текст: (Чете)

„Чл. 6. По нареждане на правителството ще бъдат незабавно подведени под клетва за вярност на народната република всички чинове от войската и народната милиция, както и чиновниците и служащите от всички държавни, общински, държавно-автономни и обществени учреждения.

От деня на провъзгласяване народната република всички актове, издавани от административните и съдебни власти, ще се издават в името на народната република.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 6 на законопроекта, както се докладва, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Кирил Христов (с): Във второто подзаглавие няма изменение. (Чете)

„II. За свикване на Велико народно събрание и създаване на нова конституция.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които са съгласни с прочетеното второ подзаглавие, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Кирил Христов (с): Чл. 7 бе приет без изменение. (Чете)

„Чл. 7. За изработване и приемане на нова конституция ще се свика Велико народно събрание.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които са съгласни с прочетения чл. 7 на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Кирил Христов (с): Чл. 8 бе приет без изменение. (Чете)

„Чл. 8. Изборите за Велико народно събрание ще бъдат произведени на 27 октомври 1946 г. по реда, предвиден в особения за тая цел закон.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които са съгласни с прочетения чл. 8 на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Кирил Христов (с): Чл. 9 бе приет без изменение. (Чете)

„Чл. 9. На всеки 15.000 жители ще бъде избран по един народен представител.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които са съгласни с прочетения чл. 9 на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Кирил Христов (с): В чл. 10 комисията замени думите „третия четвъртък“ с думите „втория четвъртък“ и чл. 10 добива следния текст: (Чете)

„Чл. 10. Великото народно събрание ще се събере в София в залата на Народното събрание в 12 часа през деня на втория четвъртък след изборите под председателството на най-стария народен представител, за да се конституира.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 10 на законопроекта, както се докладва, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Кирил Христов (с): Чл. 11 бе приет без изменение. (Чете)

„Чл. 11. Великото народно събрание ще си изработи правилник за вътрешния ред. То е единствено компетентно да се произнесе

върху законността на изборите и властно да утвърди мандата на народните представители.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които са съгласни с прочетения чл. 11 на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Кирил Христов (с): Чл. 12 бе приет с малки редакционни поправки. Той добива следния текст.

„Чл. 12. Новата конституция ще се основава на волята на народа, изразена при народното допитване.

Източник на всяка власт ще бъде волята на народа, изказана чрез избори и народно допитване. Великото народно събрание ще отрази решаващата роля в държавата на здравите демократически и национални сили, ще впише в конституцията и ще осигури надело демократическите права и свободи на народа. България ще има Народно събрание, избрано въз основа на всеобщо, равно, тайно и пряко гласоподаване. Всички граждани и гражданки, без разлика на раса, народност, религия и език и социално положение, ще се ползват с еднакви права и ще имат еднакви задължения. Гарантират се на жената във всички области на държавния, обществен, политическия, културния и стопанския живот еднакви права с тия на мъжа. Ще бъде осигурена свободата на словото и печата, правото на сдружаване и събрания, неприкосновеността на личността и жилището. Ще се гарантира свободата на съвестта и вероизповеданията. Ще бъде осигурен народният контрол върху външната политика на държавата, за да се предотвратят противонародни съюзи и военни авантюри. Войската ще бъде възпитавана в демократически дух и ще се намира под върховния надзор на народа, за да не може да бъде използвана за противонародни цели. Правосъдието ще бъде действително народно. Образованието ще бъде светско, с демократически и прогресивен дух и достъпно за народа. Ще се признава частната собственост и нейното прехвърляне по наследство; знава частната собственост и нейното прехвърляне по наследство; държавната, общинската и кооперативната собственост ще се намира под особената грижа на държавата; държавата ще закриля мира под особената грижа на държавата; държавата ще закриля придобитата чрез труд и спестовност частна собственост; частната собственост може да се отчуждава по оценка за доказана държавна, общинска и обществена нужда, за което ще се изработи специален закон. Държавата ще постави в хармония свободата на частната стопанска инициатива с обществен интерес и ще насърчава развитието на кооперацията, държавните и общински предприятия. Земите ще принадлежи на тези, които я обработват. Всички подземни и надземни природни богатства и водите принадлежат на държавата. Трудът се признава за основен обществен-стопански фактор. Ще бъде осигурено правото на труд на всеки гражданин и гражданка, както и правото на почивка. Упаването на здравето на народа и закрилата на труда ще бъде държавно и обществено задължение. Ще бъде гарантиран държавна застраховка на всички трудещи се.

Новата конституция ще бъде една съвременна истински народна и демократическа конституция, която ще впише и осигури всички политически, икономически, културни и социални завоевания на българския народ в дългогодишната му борба срещу чуждия гнет, монархизма, фашизма и реакцията.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 12 на законопроекта, както се докладва, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Кирил Христов (с): В чл. 13 думата „избирането“ и началото се замени с думата „конституирането“ и поради това се добива нова редакция на целия текст в следния смисъл: (Чете)

„Чл. 13. С конституирането на Великото народно събрание се прекратява по право мандатът на XXVI обикновено Народно събрание. Неговите функции до избирането на друго Народно събрание въз основа на новата конституция, което трябва да стане най-късно до една година след избирането на Велико народно събрание, минават изцяло върху Великото народно събрание. Функциите на върховната държавна власт преминават върху председателството на Великото народно събрание и ще бъдат изпълнявани от същото, докато бъде приета новата конституция и съгласно с нея бъде създаден съответстващ конституционен орган.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 13 на законопроекта, както се докладва, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Кирил Христов (с): Чл. 14 бе приет без изменения. (Чете)

„Чл. 14. Новата конституция ще се счита приета, щом като за нея гласува мнозинството от народните представители на Великото народно събрание. Тя не подлежи на утвърждаване от никаква друга власт и влиза в сила след нейното гласуване и обнародване в „Държавен вестник“.

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които са съгласни с прочетения чл. 14 на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Ще поставя на гласуване на второ четене целия законопроект. Моля г-да народните представители, които са съгласни с прочетен член по член закон за допитване до народа за премахване на монархията и провъзгласяване на народна република и за свикване на Великото народно събрание, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се. (Бурни и продължителни ръкоплескания)

Преминваме към разглеждане на точка втора от дневния ред:

Второ четене на законопроекта за реда, по който ще се произведе допитването до народа и избирането на народни представители за Велико народно събрание.

Има думата докладчикът на комисията, народният представител Спиро Трингов.

Докладчик Спиро Трингов (зв): (От трибуната) Г-да народни представители! Комисията, избрана от Народното събрание, снощи прегледа законопроекта и нанесе по-съществени изменения в чл. 2, който преработва съвършено, и в членове 8 и 9, които ще ви прочета. (Чете)

„ЗАКОН

за реда, по който ще се произведе допитването до народа и избирането на народни представители за Велико народно събрание.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които са съгласни с прочетеното заглавие на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Спиро Трингов (зв): (Чете)

„Глава I

За народното допитване.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които са съгласни с прочетеното първо подзаглавие на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Спиро Трингов (зв): (Чете)

„Чл. 1. Допитването се извършва чрез лично и тайно гласоподаване, в което участват всички лица, имащи изборително право по закона за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание, който има сила и за народното допитване, с измененията, предвидени по-долу.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които са съгласни с прочетеното чл. 1 на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Спиро Трингов (зв): Чл. 2 комисията предлага в следната редакция: (Чете)

„Чл. 2. За народното допитване се отпечатват на чисто бяла хартия на държавни разходи и в достатъчно количество два вида бюлетини, според образец, изработен от Министерството на вътрешните работи.

Едните бюлетини имат отпечатана в горния ляв ъгъл лента от националния трицвет, а в средата надпис: „За народна република“, а другите — само надпис в средата: „За монархията“.

Считат се за валидни и бюлетините, дадени „За народна република“ и когато те са написани на ръка върху хартия без трикутния знак. Считат се за валидни също така и бюлетини, написани с текст „За монархията“.

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които са съгласни с така преработения от комисията чл. 2 на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Спиро Трингов (зв): Чл. 3 бе приет без изменения. (Чете)

„Чл. 3. Местните ръководства на политическите партии, които са придобили правото на юридическа личност, и местните комитети на Отечествения фронт могат да изпратят свои застъпници в изборните бюра.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които са съгласни с прочетеното чл. 3 на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Спиро Трингов (зв): Чл. 4 бе приет без изменения. (Чете)

„Чл. 4. Председателите на бюрата се грижат, щото през всяко време на гласуването в преградата да има достатъчно бюлетини от двата вида.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които са съгласни с прочетеното чл. 4 на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Спиро Трингов (зв): В чл. 5 комисията замени следната дума „избора“ с думите „допитването“. Тоя член добива следната редакция: (Чете)

„Чл. 5. За преброяването бюрото съставя протокол, а резултатът от преброяването се отбелязва в особен преброятелен лист.

Протоколът и преброятелният лист се съставят по образци, дадени от Министерството на вътрешните работи, в по два екземпляра, които се подписват от целия състав на бюрото, от преброятелите и от застъпниците.

По един екземпляр от протокола и преброятелния лист се оставят в канцеларията на общината. Бюлетините, заедно с другия екземпляр от протокола и преброятелния лист, поставени в добре запечатан пакет от платно, се изпраща на председателя на областния съд, в чийто район се намира изборителната секция, не по-късно от 18 часа на другия ден след допитването.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 5 на законопроекта, както се докладва, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Спиро Трингов (зв): В чл. 6 комисията направи следните поправки: в „V“ думите „за народна република“ се поставят в кавички и в „VI“ думите „за монархията“ се поставят също така в кавички. Иначе текстът остава същият: (Чете)

„Чл. 6. Незабавно с получаване на книжата областният съд, в съдебно заседание, пристъпва към разтваряне на пакетите и съставя особена таблица за резултата от народното допитване по административни околии със следните граfi:

- I. Броя на записаните избиратели по административни околии.
- II. Броя на гласувалите избиратели.
- III. Броя на действителните бюлетини.
- IV. Броя на недействителните бюлетини.
- V. Броя на бюлетините „За народна република“ и
- VI. Броя на бюлетините „За монархията“.

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 6 на законопроекта, както се докладва, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Спиро Трингов (зв): (Чете)

„Чл. 7. За всичко извършено областният съд съставя протокол в два екземпляра, след което по един екземпляр от протокола и от съставената таблица изпраща на първия председател на Върховния касационен съд със специален курьер, с оглед, пакетът да бъде получен не по-късно от 18 часа на петия ден след произвеждането на допитването — петък.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които приемат чл. 7, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Спиро Трингов (зв): Чл. 8 доби изменение и получи следната редакция. (Чете)

„Чл. 8. Като получи книжата по народното допитване от всички областни съдилища в страната, общото събрание на Върховния касационен съд, в публично заседание с участието на главния прокурор при съда, на шестия ден от деня на допитването до народа се произнася с определение за резултата от допитването в цялата страна.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които приемат чл. 8, както се докладва, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Спиро Трингов (зв): Чл. 9 се преработва така: (Чете)

„Чл. 9. Препис от определението се изпраща същия ден на председателя на Народното събрание.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които приемат чл. 9, както се докладва, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Спиро Трингов (зв): (Чете)

„Глава II

Избиране на народни представители за Велико народно събрание.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които приемат заглавието на гл. II, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събраието приема.

Докладчик Спиро Трингов (зв): (Чете)

„Чл. 10. Избирането на народни представители за Велико народно събрание се извършва по реда, указан в закона за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание с измененията, предвидени по-долу.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които приемат чл. 10, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събраието приема.

Докладчик Спиро Трингов (зв): (Чете)

„Чл. 11. Изборите стават по административни околии. Всяка околия образува една изборителна колегия, носеща името на околията. Градовете: София, Пловдив, Варна, Бургас, Русе образуват самостоятелни изборителни колегии с населените места, включени в общините им.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които приемат чл. 11, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Спиро Трингов (зв): (Чете)

„Чл. 12. Изборителните секции, които по изборителните списъци имат повече от 400 избиратели, се разделят на толкова подсекции, колкото пъти числото 400 се съдържа в броя на избирателите им. Остатък по-голям от 100 се брои за 400, а остатък по-малък от 100 не се взема под внимание.“

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които приемат чл. 12, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Докладчик Спиро Трингов (зв): (Чете)

„Чл. 13. Броят на народните представители за всяка изборителна колегия се определя с указ по доклад на министъра на вътрешните работи.“

работи, въз основа на сведенията на Дирекция на статистиката за броя на населението по околии към 1 януари 1946 г., като на всеки 15.000 жители се избира един народен представител. На остатъци по-големи от 7.500 жители се избира един народен представител, а остатъци по-малки от 7.500 жители не се вземат под внимание."

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които приемат чл. 13, да вдигнат ръка. Мнозинство, Приема се.

Докладчик Спиро Трингов (зв): (Чете)

"Чл. 14. Лица, които отговарят на условията, изброени в чл. 38 от закона за избиране на народни представители за обикновено Народно събрание, могат да бъдат кандидатирани в не повече от три избирателни колегии.

Народни представители, избрани за обикновеното Народно събрание, макар и още неразтурено, могат да бъдат избирани за Великото народно събрание."

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които приемат чл. 14, да вдигнат ръка. Мнозинство, Приема се.

Докладчик Спиро Трингов (зв): (Чете)

"Чл. 15. Поставянето на кандидатни листи става пред околийският съд в центъра на избирателната колегия.

Писмени възражения срещу известни кандидати, както и възражения от кандидатите, се подават до същия околийски съдия."

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които приемат чл. 15, да вдигнат ръка. Мнозинство, Приема се.

Докладчик Спиро Трингов (зв): (Чете)

"Чл. 16. На другия ден след изтичане срока за подаване възражения от кандидатите, околийският съдия изпраща цялата преписка на председателя на съответния областен съд."

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които приемат чл. 16, да вдигнат ръка. Мнозинство, Приема се.

Докладчик Спиро Трингов (зв): (Чете)

"Чл. 17. В тридневен срок от получаването на преписите, областният съд, в разпоредително заседание с участието на прокурора, се произнася с определение по утвърждаването на кандидатите."

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които приемат чл. 17, да вдигнат ръка. Мнозинство, Приема се.

Докладчик Спиро Трингов (зв): (Чете)

"Чл. 18. Най-късно два дена след получаването на книгата, централното изборно бюро изпраща един екземпляр от съответния протокол, заедно с всички изборни книги, до председателя на областния съд, а другия екземпляр изпраща на областния директор."

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които приемат чл. 18, да вдигнат ръка. Мнозинство, Приема се.

Докладчик Спиро Трингов (зв): (Чете)

"Чл. 19. Най-късно до 12 часа на другия ден след провъзгласяването на избраните народни представители, областният съд връчва препис от протокола на областния директор."

Председател Васил Коларов: Моля г-да народните представители, които приемат чл. 19, да вдигнат ръка. Мнозинство, Приема се.

Ще постави на гласуване изцяло на второ четене законопроекта за реда, по който ще се произведе допитване до народа и избирателите на народни представители за Велико народно събрание.

Моля г-да народните представители, които приемат изцяло на второ четене закона, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се. (Ръкоплескания)

(Председателското място се заема от подпредседателя Кирил Христов)

Председателствувач Кирил Христов: Председателството е разрешило отпусък на следните г-да народни представители: Борян Петров Димов — 1 ден, Владимир Поптомов — 1 ден, Вълко Червенков — 4 дни, Георги Хълчев — 4 дни, Иван Бенев — 4 дни, Иван Каменов — 1 ден, Кирил Лазаров — 5 дни, Петко Стайнов — 1 ден, Петър Ив. Запрянов — 1 ден, Райчо Боев Славов — 1 ден, Славен Кударов — 1 ден, Христо Тодоров — 10 дни и Цветан Гаджовски — 5 дни.

Попскали са отпусък народни представители, който трябва да бъде одобрен от Народното събрание, тъй като са се ползували с повече от 20 дни отпусък.

Народната представителка Мара Николова иска да ѝ се разреши 20-дневен отпусък по болест. Моля г-да народните представители, които са съгласни да ѝ се разреши исканият отпусък, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Раденко Влидински иска да му се разреши един ден отпусък. Моля г-да народните представители, които

са съгласни да се разреши исканият отпусък, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител д-р Сергей Мисирков иска да му се разреши пет дни отпусък. Моля г-да народните представители, които са съгласни да се разреши исканият отпусък, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Станю Василев Попов иска да му се разреши един ден отпусък по болест. Моля г-да народните представители, които са съгласни да му се разреши исканият отпусък, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Тодор Ив. Гичев иска да му се разреши 15-дневен отпусък по болест. Моля г-да народните представители, които са съгласни да се разреши исканият отпусък, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Постъпили са в бюрото и са раздадени на г-да народните представители следните законопроекти.

От Министерството на финансите — законопроект за извънреден бюджетен кредит по бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти за 1946 бюджетна година в размер на 95.000.000 лв.

От същото министерство — законопроект за отпускане народна пенсия на Петрана Иванова.

От същото министерство — законопроект за изменение и допълнение на закона против лихвеностството.

От същото министерство — законопроект за изплащане задълженията, уговорени в злато.

От Министерството на народното здраве — законопроект за отменяване закона за отстъпване от държавата на общината на гр. Ихтиман нахождащ се в землището на с. Пчелин, Ихтиманско, държавен минерал извор и държавни минерални бани.

От същото министерство — законопроект за здравна защита на майчинството и детството.

Пристъпваме към трета точка от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за определяне таксите, събирани от водоползувателите — продължение на разискванията.

Има думата министърът на електрификацията, водите и природните богатства Трайчо Костов.

Министър Трайчо Костов: (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания) Г-да народни представители! Предложеният законопроект за определяне такси, събирани от водоползувателите, има за цел да приведе в съответствие съществуващите досега такси „водно право“ с днешното положение на повишени цени и порастнала доходност от напояването и отводнените земи и да даде на Главната дирекция на водите част от средствата, които ѝ са необходими за осъществяването на значителните водни мероприятия, предвидени в нейната строителна програма за тази година.

Както е известно, с закон, гласуван от настоящото Народно събрание, Дирекцията на водите беше присъединена като автономна дирекция към Министерството на електрификацията, водите и природните богатства. В нейните задачи влизат водните и водостопански проучвания на нашата страна, отводняването на заблатените земи, корекцията на реките, построяването на хидроцентрали и помпени станции, изграждането на язовирове за напояване и селскостопанско водоснабдяване, а така също и ръководството на широката мрежа от водни синдикати, изградени в цялата страна.

Тазгодишният бюджет на Главната дирекция на водите, приет от Министерския съвет, възлиза на 1.030.000.000 лв., от които 750.000.000 лв. са предвидени като приход от държавния бюджет и 280.000.000 лв. са собствени приходи. От тези собствени приходи 10.000.000 лв. се очаква да постъпят като амортизационна вноска от ония водни синдикати, които имат повече от 15 години съществуване и които, съгласно закона за водните синдикати, трябва да започнат постепенно да погасяват дадената им от държавата в формата на дялов капитал помощ. 20.000.000 лв. се очаква да постъпят от припечелените земи при корекцията на реките и от продажбата на фураж и дървен материал от залесяните и затревени площи по дунавските дъги. Останалите 250.000.000 лв., които ще трябва да постъпят от такси, се разпределят така: от такса за отводнени земи в дунавските, черноморските и вътрешни низини по 300 лв. на декар — всичко 105.000.000 лв.; от такса водно право за напояване — 50.000.000 лв., като таксата е определена в бюджета по 300 лв. на декар за оризища, по 200 лв. на декар за зеленчукови градини, тютюни, лозя и изкуствени ливади и по 100 лв. на декар за овощни градини, фасул, царевича и пр.; от такса водно право за воденици и други водни заведения и инсталации в страната — 85.000.000 лв. и, най-сетне, от държавни такси за даване и контрол на водоползувания — 10.000.000 лв.

Когато приготвяхме законопроекта обаче ние намерихме, че някои от таксите, предвидени в бюджета на Главната дирекция на водите, са сравнително високи и мъчно ще бъдат понесени от водоползувателите. След грижливо обсъждане и след консултиране на компетентните органи от Върховния стопански съвет и от Финансовото министерство, някои от таксите бяха намалени, и законопроектът прие този вид, в който е поднесен днес на вашето внимание.

Според законопроекта; таксата за напояване на оризища остава 300 лв. на декар, така както е предвидено в бюджета, срещу 100 лв. в 1944 г. Както ви е известно, огромната част от оризищата — ако не всички — се намират в районите на водните синдикати, и самите синдикати са определили по 300 и 400 лв. на декар такса. Очевидно, тази такса е напълно поносима, като се вземе пред вид, че от 10 лв. на килограм в 1941 г. цената на ориза се е увеличила на 90 лв. през 1945 г.

Таксата за напояване на зеленчукови градини, тютюни, лозя и изкуствени ливади е намалена от 200 лв., както е предвидено в

бюджета, на 150 лв. на декар, срещу 100 лв. в 1944 г. Тази такса също така няма да бъде тежка, като се вземе пред вид, че, според данните, с които разполагаме, доходността от напояван декар зеленчукови градини, тютюни, лозя и изкуствени ливади, пресметнато в пари, се е почти удвоила през 1945 г. в сравнение с 1944 г.

Таксата за напояване на овощни и черничевни градини, естествени ливади, фасули, бостани, царевичи и пр. си остава 100 лв. на декар, както е предвидено в бюджета, срещу 50 лв. през 1944 г.

Едновременно с това в законопроекта се правят редица облекчения. Така, предвидено е, че за напоявания от обществени води, по които държавата не е извършила разходи за изграждане на водни мероприятия и за поддържане на съоръжения, таксата ще се събира в половин размер, а това означава, че огромното мнозинство от водоползвателите ще плащат половин такса. Освен това дребните стопани, които напояват общо имоти до един декар включително, се освобождават от плащането на каквато и да било държавна такса „водно право“. По този начин интересите на дребните стопани и на водоползвателите от планинските райони са достатъчно защитени.

Що се касае до отводнените земи, както и до земите, запазени е диги от заливане и разрушение, от облагането на които в бюджета е предвидено най-крупното приходно перо, 105.000.000 лв., за всички тези земи в бюджета е определена такса 300 лв. на декар годишно. В законопроекта обаче тези земи са разделени на две категории, и таксата е значително понижена. В първата категория влизат земите в райони, където държавата поддържа постоянни отводнителни съоръжения (помпи, канали и пр.), за които прави значителни ежегодни разходи. За тази категория земи таксата е определена на 150 лв. годишно на декар. Там, където няма такива постоянни съоръжения, свързани с постоянни експлоатационни разходи, таксата е намалена на 100 лв. на декар.

Благодарение на тези намаления на таксите, които са направени в законопроекта, приходът от такси, предвиден в бюджета, ще се намали значително. От такси ние ще съберем навярно не повече от 60—70 милиона лева, срещу 280.000.000 лв., които са предвидени в бюджета. Полученият по този начин недостиг в бюджета от около 200.000.000 лв. ще трябва, очевидно, да се попълни с допълнителен кредит, ако искаме Главната дирекция на водите да бъде в състояние да изпълни голямата своя тазгодишна строителна програма.

Г-да народни представители! От какви съображения сме се ръководили при определянето на таксите за водоползуване? Първото съображение е, че за да облагородим нашата земя, за да я направим по-плодородна и да я предпазим от разрушителното действие на водните стихии, ние ще трябва да извършим множество водни мероприятия, които изискват грамадни средства. Може да се каже, че ние все още се намираме в началото на нашето водоустойчиво дело. Така, според изчисленията, които са направени, у нас има благоприятни условия за напояване около 7 милиона декара земя, от които 1.500.000 декара ще се напояват от текущи води, 4.000.000 декара чрез построяването на около 20 язовира и 1.500.000 декара чрез помпи от Дунава. От тези 7 милиона, подлежащи на напояване декари, досега са поставени под вода в районите на водните синдикати 450.000 декара и извън районите на водните синдикати около 150.000 декара, или всичко 600.000 декара, което прави по-малко от 1/10 от всичката подлежаща на напояване земя. Оставят за напояване следователно от бъдещи мероприятия цели 6.400.000 декара земя.

Както е известно, напоятелните мероприятия са дело главно на водните синдикати, създадени по закона от 1920 г. С този закон и създадената обща държавна програма по водите се туря началото на правилното организиране на водното стопанство в страната чрез проучване, изграждане, експлоатиране и поддържане на водните мероприятия за напояване, отводняване, корекция на реки и сиподобиване. Съгласно закона за водните синдикати и общата държавна програма по водите, изграждането и стопанисването на водните мероприятия от по-широко стопанско значение се провежда от държавата и водните синдикати, като на общините и частните лица са предоставени само мероприятия от местно значение и интерес. Чрез водните синдикати се дава възможност да бъдат привлечени, организирани и обединени, чрез помощта на държавата, при пряко участие със средства и труд собствениците на имоти и водоползвателите, заинтересувани в изграждането на водните мероприятия.

През периода 1921—1924 г. са образувани средно по 11 водни синдикати годишно. След това, през периода 1925—1936 г. има забавяне в развитието на водните синдикати — годишно се образуват само по два-три синдиката — за да се получи ново засилено образуване на водни синдикати през периода 1937—1940 г., когато се образуват средно по 10 нови синдикати годишно. Докато през 1922—1923 г. чрез синдикатите са напоявани едва 10.000 декара, в 1930 г. количеството на напояваните от синдикатите декари възлиза вече на 52.000, за да стигне през 1942 г. 450.000 декара.

В делото на водните синдикати държавата взема също не малко участие. Въобще водните синдикати се отличават от обикновените кооперации именно по това, че в тях е подчертана изключителната намеса и ръководната роля на държавата. За да облекчи водните синдикати и им даде възможност да разгърнат своята дейност, държавата е отстъпила своето право на такс от водоползуване на водните синдикати в продължение на първите 15 години от учредяването им. Тези водни такси представляват един от главните източници на средства за поддържането на синдикалните мероприятия и съоръжения. Освен това държавата участва и пряко в синдикатите, като им отпуска помощи, внася делов капитал и им дава заеми от Земеделската банка. От 1921 до 1939 г. държавата е отпуснала на водните синдикати срещу делов капитал 19.000.000 лв. През периода 1940—1941 г. тази сума се повишава до 65.000.000 лв.

средно годишно, за да се покачи на 94.000.000 лв. през 1945 г. В тазгодишния бюджет, г-да народни представители, на Главната дирекция на водите са предвидени 150.000.000 лв. за водните синдикати и отделно 100 милиона лева за язовирите „Росица“ и „Тополница“, или всичко 250 милиона лева, т. е. само за една година ние отпускаме от държавата четири пъти повече средства за мероприятията на водните синдикати, отколкото са отпуснати за 20-годишния период от 1921 до 1941 г.

Към това трябва да се прибавят и кредитите, отпуснати от Българската земеделска и кооперативна банка на водните синдикати, които възлизат на 228 милиона лева. Така че общата сума, с която държавата е подпомогнала досега делото на водните синдикати, възлиза на внушителната цифра 721 милиона лева.

Но за да могат водните синдикати да използват разполагаемите текущи води за напояване на още 2.300.000 декара, които подлежат на напояване, ще им са необходими още около 8 милиарда лева. А построяването на големите язовири ще струва десетки милиарда лева. Справедливо е следователно част от разходите за изграждане на мероприятията по напояване на нашата земя да бъдат поети чрез таксите „водно право“ от ония, които използват облагите от напояването.

Втор голем дял водни мероприятия — това са корекциите на реките, които имат за задача да укрепят бреговете на реките и предпазят околните имоти от пакостни заливания. Корекцията на реките е свързана с едно предварително системно залесяване и укрепване на водосборните басейни на реките, за да се спре свличането на наносни материали и подобряват водните режими на реките, като се задържи за по-дълго време влагата и се намали разликата между пълноводията и маловодията. Поради това корекциите на реките са сравнително скъпи мероприятия. Стойността на 1 км. корекция възлиза средно на 600.000 довоенни лева, като на 1 декар запазена от заливане площ се пада средно разход 600—800 довоенни лева.

Досега е работено върху корекцията на редица наши реки в цялата страна, като по този начин са запазени от заливане над 50.000 декара изложена на опустошения площ. За корекционните работи държавата е похарчила над 150 милиона лева. Но по отношение корекцията на реките ние сме още в началото на нашата държавна програма: досега са осъществени едва 9% от тази програма. В това отношение следователно пред нас стои още огромна работа, която ще се разтегне на много десетки години, ако ние не съумеем да привлечем и самото население към активно участие в корекционните работи. Ние обмисляме идеята, няма ли да бъде целесъобразно, ако и при корекциите на реките се постъпи по същия начин, както при построяването на железопътни линии от местно значение, т. е. в корекционните работи да се ангажира, след референдум, участието на самото население, което ще се възползва от облагите на корекцията, участие в труд и пари в размер приблизително на 40—50% от стойността на предприятието. В такъв случай част от припечелената чрез корекцията ценна земя ще остане в полза на самото население. Ако ние съумеем да направим това, тогава работата по корекцията на нашите реки ще тръгне с нов ускорен темп и ще може да бъде осъществена в значително по-къси срокове.

Йордан Пекарев (з): Това е правилно.

Министър Трайчо Костов: Във всеки случай очевидно е, че корекцията на реките поглъща значителни средства, и свършено справедливо е, в тия средства да участвуват, чрез плащане на съответната държавна такса, и ония, които имат са облагодетелствувани от корекционните мероприятия.

Малко повече сме напреднали, г-да народни представители, в осъществяване на държавната програма по се касае до отводняването на заблатените терени. Такива терени — дунавски, черноморски и вътрешни блата — у нас има около 760.000 декара. От тях досега са отводнени 352.000 декара, в строеж са редица диги, които ще отводнят още около 200.000 декара. След завършването на тия диги ние ще имаме вече пресушени около 73% от всичките блата в нашата страна. Но и тук, очевидно, предстои още значителна работа.

Осуществителните работи са също така скъпи. За пресушените 352.000 декара земя държавата е изразходвала 629 милиона лева или средно по 2.000 лв. на декар. Главните отводнени площи са: Карабоазката низина със 150.000 декара, Свищовската низина със 70.000 декара, Видинската низина с 35.000 дек., Вардим-новградската с 20.000 декара, Островската с 20.000 декара, Несебърската с 12.000 декара, Мандренската с 12.000 декара, Стралджанската с 12.000 декара, Цибърската с 10.000 декара и Борилската низина с 8.000 декара.

Разходите при осъществяването на мероприятията се увеличават в редица случаи още и от това, че е необходимо да се поддържат специални съоръжения — помпени станции, канали — за да се избегне повторно заливане на низините. Така например за осушаването на Карабоазкото блато, с което са спечелени 175.000 декара земя, са изразходвани 63.000.000 лв. за дигата, 41.000.000 лв. за вътрешни канали, мрежа, мостове и кантони и 16.000.000 лв. за помпена станция и далекопровод. Един отводнен декар тук струва 700 лв. Но за персонала на помпената станция се изразходват ежегодно 890.000 лв., за поддръжка на дигите и каналите — 10.000.000 лв., за електрическа енергия, масла, ремонт и пр. — 1.111.000 лв., или всичко за експлоатация се изразходват 11.000.000 лв., което прави 65 лв. на декар експлоатационни разходи годишно. Вземем ли под внимание амортизацията и лихвите на вложените капитали, експлоатационните разходи ще пораснат на 165 лв. на декар годишно. При Несебърското блато, където работата е била по-скъпа и отводнената площ по-малка, разходите за отводнен декар възлизат вече на 2.000 лв., а експлоатационните разходи — на 112 лв. на декар годишно. С амортизацията и лихвите експлоатационните разходи ще възлизат на 256 лв. на декар годишно.

Свършено справедливо е следователно, част от тези разходи да бъдат поети от ония, които се ползват от облагоите на отводняването.

Йордан Пекарев (з): И това е правилно.

Министър Трайчо Костов: Второто съображение, г-да народни представители, което ни е ръководило при определяне на таксите от водоползвателите, е съображението, че водните мероприятия увеличават силно добива от земята и нейната стойност. От водните мероприятия наистина има и общодържавна полза. Има преди всичко здравна полза, тъй като се улеснява борбата срещу маларията; има стопанска полза, тъй като се увеличава работната площ и повишава националният доход; има и социална полза, тъй като се създава работа и земя за безработни трудови слоеве, за маломислени селяни и бежанци. Но най-главната, непосредствената полза отива преди всичко за частните стопани, които притежават земи, засегнати от водните мероприятия.

Проведените от държавата и синдикатите водни мероприятия увеличават количествено и качествено добива от напояваните земи и от отводнените площи. През 1941 г. са били напоявани от водните синдикати 109.000 декара орис при среден добив на декара 264 кг. Орисовата култура, както е известно, е вобще немислима без водни мероприятия. Същата година са били напоявани 80.000 декара тютюн, при което средният добив от напояван декара е 99 кг., и то по-доброкачествен тютюн, срещу 64 кг. от ненапояван. Напоявани са били 38.000 декара царевица, като от напояван декара се получава средно 152 кг. зърно срещу 84 кг. от ненапояван. Добивът от напояваните ливади се повишава два пъти, а от зеленчуковите градини — четири пъти. При отводнените площи средният годишен брутов приход преди отводняването не е надминавал 150—250 лв. на декара — главно от риболов и от тревни произведения — а след отводняването през 1941 г. средният добив се е повишил на 400—700 лв., т. е. кръгло три пъти.

Същевременно отводнителните и напоятелни мероприятия повишават стойността на частните имоти. Преди пресушаването на Карабозската низина например един декара ниви е струвал средно 800—1.000 лв., един декара ливади — 1.000—1.500 лв., един декара тресавище — 300—400 лв. След пресушаването през 1938 г. декартът се е продавал от 3 до 4 хиляди лева. А стойността на напояваните земи се повишава; съобразно процента на стопанския ефект от напояването, от 3 до 10 пъти.

Повишаването на добива и стойността на частните имоти дава основание на държавата и водните синдикати да събират такси от водоползвателите. Както е известно, водите са обществено благо и свършено справедливо е, ония, който се ползва от това обществено благо, да плати известна такса.

Наистина държавата е вършила и продължава да върши своите големи напоятелни и отводнителни мероприятия преди всичко с бюджетни средства, които далеч надвишават приходите от таксите, събирани от водоползвателите.

До края на миналата европейска война държавата почти не е събирала такива такси. Останалите от турско време канали и води са били облагани от общините или от частни стопани, притежаващи аркове. Остатъкът от тази система има и досега в районите, където държавата не е пристъпила към системни водни мероприятия. През 1921 г. бе публикуван правилник за събиране такси от водоползвателите, отнасящи се само до огледи, технически и строителни проверки. През 1940 г. се гласува закон за напояване и отводняване на земи, който предвижда някои такси и главно средства за водните синдикати. През 1944 г. е приет закон за определяне такси „водно право“, който разширява правото на държавата да събира такси „водно право“ от земите, които стоят извън синдикатите, а са напоявани или отводнени, а също така такси от водните заведения и такси за огледи и проверки.

Но тези законни права на държавата практически са били приложени много зле. Така, от такси „водно право“, давани и контрол на водоползувания и амортизационни вноски от водните синдикати са постъпили през 1942 г. 18.000.000 лв.; през 1943 г. — 11.000.000 лв.; през 1944 г. — 10.000.000 лв. и през 1945 г. — едва 8.000.000 лв. Тези малки постъпления се обясняват не само с военните години и със сушата през 1945 г., но главно с лошата администрация по събирането на приходите. За да се тури край на тази безотговорност, ние сме предвидили в тазгодишния бюджет на Главната дирекция на водите специална служба по събиране на приходите от таксите върху водоползвателите.

Ние си поставяме за задача, г-да народни представители, в областта на водните мероприятия да преминем постепенно към принципа на самоизграждането, т. е. изграждането на новите водни мероприятия да се върши главно с приходи от изградените вече мероприятия. Това ще стане възможно, когато ние довършим и пуснем в експлоатация няколко от големите наши мероприятия, каквито са язовирите, които ще напояват стотици хиляди декари земя и ще дават големи количества електрическа енергия. За същата цел е необходимо още да се ускори изграждането на мероприятията на водните синдикати. Вместо средствата на държавата, дадени като помощ на водните синдикати, да се пилеят равномерно по целия широк фронт на водните синдикати, като на всички синдикати се дава по малко, което разтака на десетки години осъществяването на мероприятията на синдикатите и умъртвява значителни средства, много по-целесъобразно ще бъде, помощите на държавата да бъдат концентрирани преди всичко върху напредналите обекти, които могат да бъдат завършени в къс срок, за да бъдат пуснати в експлоатация и да започне връщането на деловия капитал на държавата, който да бъде употребен за нови водни строежи.

Най-сетне, г-да народни представители, третото съображение, от което сме се ръководили при определяне размера на таксите от

водоползвателите, беше съображението, тези такси да бъдат поносими за водоползвателите и да не влизат в противоречие с общата политика на правителството на Отечествения фронт за задържане и понижаване на цените. Ние сме се стремили, държавните такси да не бъдат по-високи — в цяла редица случаи те са даже по-ниски — от таксите, определени от водните синдикати, от самото население чрез водните синдикати. Ние сме държали сметка също така за действителните разходи на държавата по поддържането и управлението на водните съоръжения, както и за действително повишената стойност на добива от земята. Ние сме убедени, че предлаганите в законопроекта такси са не само справедливи, но и напълно поносими. Те трябва да бъдат приети от народното представителство с толкова по-голяма готовност, че събраните чрез тях средства ще отидат не за някакви непроизводителни цели, а за изграждането на големите водни мероприятия, предвидени в тазгодишната програма на Главната дирекция на водите, които ще допринесат извънредно много за самото население.

В бюджета на дирекцията за тая година са предвидени щедро средства за водни строежи. Може смело да се каже, че никога държавната не е отпускала толкова много средства за водни строежи, колкото са предвидени във втория бюджет на правителството на Отечествения фронт. За големите язовири „Росица“ и „Тополница“ са отпуснати 100.000.000 лв., за дялов капитал на държавата в останалите водни синдикати за извършване на техните напоятелни и отводнителни мероприятия се предвиждат 150.000.000 лв., за проучване и направа на отводнителни, напоятелни, корекционни, силодобивни и други строежи и съоръжения към тях са предвидени 595.000.000 лв., за изплащане лихви и погашения на отпуснати заеми на фонда „Напояване и отводняване земи“ — 53.000.000 лв.

В строителната програма на Главната дирекция на водите за тая година са предвидени следните обекти: отводнителни — Видинската, Арчароорсойската, Цибърската, Островската, Карабозската, Свищовската и Вардим-новоградската низина и Каспичанското блато; корекционни — Хасковската река, река Канаклийка, Девня, Тополница, Чая, Вьча, Лесновка, Марица и др.; силодобивни хидроцентрали — „Топлика“ в Неврокопско, „Владимирци“ в Преславско и „Видима“ в Троянско.

В осъществяватата програма беше предвидено също така да се започне работа по постройка на дигите в Бръшлянската и Айдемирската низини в Добруджа, но поради липса на трудоваци те трябва да бъдат изоставени. Сега, бай Йордан Пекарев, трудоваци вече има, и ако Министерството на финансите отпусне обещания допълнителен кредит — а аз вярвам, че ще го отпусне — ще може да се започне още тая година работата по отводняването и на тези две низини, които ще ни дадат 120.000 декара нова работна земя.

Йордан Пекарев (з): Аз ви искрено поздравявам за Вашето изложение по отношение на Добруджа.

Министър Трайчо Костов: Г-да народни представители! Осъществяването на тази строителна програма през настоящата година ще бъде голяма стъпка напред към изграждането на нова стопанска сила и благоденстваща народна република България. (Ръкоплескания)

Аз се надявам, г-да народни представители, че вие няма да откажете вашето съдействие за осъществяването на тая програма между другото и като приемете настоящия законопроект. (Продължителни ръкоплескания)

Председателстващ Кирил Христов: Има думата народният представител г-н Тодор Атанасов.

Тодор Атанасов (к): (От трибуната) Г-да народни представители! Внесеният законопроект за определяне таксите по водоползуването и тяхното събиране иде преди всичко да ликвидира един заемарен, изоставен кът в нашата стопанска област от фашистката власт.

Наистина през 1944 г., м. април, бе гласуван нов закон, но той има редица неяснотии и несъобразности. Големите изменения и най-вече станалото поскъпване на живота, включващо и порастналите цени на производството на самите водоползвателите, ни застават да ликвидираме със стария закон и правилника преди 25 години.

За строенето на водни мероприятия и услугите, давани по тях на водоползвателите, от страна на държавата са харчени грамадни средства, а постъпленията под формата на такса върху напояван декара или водно заведение са нищожни.

От друга страна нуждите от водостроене все повече растат. Животът ги открива. Отечественофронтиската държава счупи рамките на застой. Строежите за по-рационално използване на водите като национално богатство са сипели сериозното внимание на отечественофронтиската власт.

Ние, г-да народни представители, виждаме вече да функционира новото Министерство на електрификацията, водите и природните богатства. То дойде да отговори именно на новите нужди на народа, изникнали при народната власт. Новото министерство тепърва разгъва своите планове на строежи.

Нашата страна може да бъде и ще стане по-нечувствителна към сушата. Нещо повече — обширни, богати наносни и черниземни почви при редовно поливане ще удвоят добива от декара. А те не са малко. Само от баража на „Росица“, който усилено се строи, ще бъдат спасени от сушата 260.000 декара, а от баража на „Тополница“ — 330.000 декара. В процес на проучване е и такъв на „Копринка“, чрез който водите на Тунджа ще трябва да преобърнат в градина 300.000 декара земя в Старозагорска област.

Има и много други по-малки строежи, независимо от електроенергията, която ще се добие от тях и която ще позволи изкарването чрез помпи на подпочвената вода за напояване.

За ускоряване на тия големи водни строежи и тяхното завършване са нужни грамадни средства. Държавата и народът ще трябва да направят здраво мислите си. Наред с влаганите от държавата суми, ще трябва да строим и на стопански начала. Трябва да се използват и всички възможности на народа.

Творческият ентусиазъм в нашия народ, г-да народни представители, е голям. Той дава чудновати дела. Наместна строи новия живот. Народът има и пълното съзнание за слабите финансови възможности на своята държава и я дава пълната си подкрепа.

г-не като народна власт не трябва да допускаме никакво разхищение на средства, материали, квалифициран и друг труд.

Новият закон ще ликвидира редица остарели положения и ще отговори на творческия подем на народните маси, стимулиран от държавата. Не може да се гълкува новия закон, че той поскъпва живота на производителя. По стария закон за напояване на оризище на декар се плащаше до 100 лв.; по новия — 300 лв. На зеленчукова градина по стария закон се плащаше 80 лв. на декар, сега — 150 лв. и пр., което съвсем не достига поскъпналния въобще живот. За укритите имоти по стария закон се заплащаше десетгорно, по новия — тройно. За публикация по стария закон се плащаше от водоползувателя 100 лв., когато държавата я плащаше 1000 и повече лева.

Истината е, че новият закон въвежда една справедливост между държавата и производителя, че се туря край на едно разхищение на държавни средства.

Като се има пред вид, г-да народни представители, че сумите, колкото и да са малки, са в интерес на големите строителни планове, ползващи преди всичко тия, от които се събират таксите, и спомагат за по-скорошното стопанско разцъфтяване на нашата родина, то ние, групата на Работническата партия (комунисти), ще гласуваме предложението на законопроект. (Ръкоплескания)

Председателстващ Кирил Христов: Има думата народният представител г-н Манол Стойнов.

Манол Стойнов (зв): (От трибуната) Г-да и г-жи народни представители! Средствата на водите в нашата страна, като обществено имущество на държавата, не са преставали да бъдат и ще продължават да са от съществено значение, помощен елемент за продуктивното развитие на различните видове земеделски култури, а така също като двигател и за други цели в областта на производствените предприятия. По откритите цели на водните средства остават всички видове водни стопански мероприятия, ползуването на общински нужди и за такива на частни лица и дружества.

Редът, начинът и условията за използването на държавните води за посочените цели и нужди е определен и се установява главно в закона за водните синдикати. Когато изобщо става дума за използването на обществените води, трябва да се разбира, че тая полза, що се отнася до ефикасност на количеството, техническо удобство и обща практичност, до голяма степен зависи от начина на самото ползуване, а именно — дали то става при добра организация и с помощта на съответните осъществени и годни за действие държавни строежи и мероприятия, или пък това става в отсъствието на такива и особено на съоръжения за разпределението на водата.

В това отношение и като се вземе пред вид съображението и интересът от най-рационално и практически по-лесно и удобно използване на обществените води, няма никакво съмнение, че в предстоящите задачи на новоучреденото Министерство на електрификацията, водите и природните богатства остават грижата, бих казал аз, една от неотложните грижи, да пристъпят към застрояването на почти липсващите държавни водни мероприятия, свързани с прякото използване и разпределението на водите, защото така, по този именно начин, най-добре ще се достигне такова използване на средствата на обществените води. Тая задача, пряко свързана с общите задачи на Министерството на електрификацията, водите и природните богатства, които наложиха идеята за учредяването на това министерство, ние виждаме да стои пред нас и да се осъществява в един достатъчен обхват чрез инициативата на г-на министра на електрификацията, която той предлага чрез двесте разглеждания законопроект.

Ако ние ще искаме водоползуването да бъде подобро; ако ние ще искаме ползвателна услуга чрез него да задоволи нуждите по възможност на повече производствени предприятия, независимо от обекта на тяхното предназначение; ако ние ще искаме да тласкаме все по-напред и по-напред развитието и успеха на народното ни стопанство, както това начало стои в основните предвидения на отечественофронтовската безспорно народополезна статиска политика, ние ще трябва да отпочнем, според насоката в предлагания законопроект, системно техническо подобрене на условията за водоползуването от обществените води. Създаването на така налагащите се подобрени условия за водоползуване предполага избирането на достатъчни средства, което значително ще се осъществи чрез ликвидирателното от обслужваните на таксите срещу това, които ще се събират по реда на предлагания законопроект и в размерите им, които ще бъдат установени в него.

Колкото се отнася до размерите на таксите за водоползуване за нуждите на различните видове цели на народното стопанство, указани в законопроекта или извън тях, доказана истина е, че условията, които са били налице и меродавни при създаването на законите от 26 април 1944 г. и 11 август 1921 г., установяващи таксите за „водно право“, днес са коренно променени и те вече не съществуват на общата конюнктурна, която сега е налице, поради което тия такси и установяващите ги два цитирани закони трябва да бъдат отменени и заменени с нови такси — таксите, които се предлагат в днеш разглеждания законопроект. Аз намирам, че размерът такса, който предлага законопроектът, е правилно определен и ще позволи широкото използване на обществените води от всички производствени предприятия и стопанства, които имат нужда от

подпомагане с водни средства. На всеки случай размерът на таксите може да претърпи известни изменения в парламентарната комисия, като и там се държи сметка за главната цел, която е поставена на законопроекта, а именно — да послужи на народното стопанство в онези негови отрасли, които трябва да бъдат осъществени от обществените води — държавна собственост. Аз искам да се надявам, че от обществените води, обособени в разпоредителността на Министерството на електрификацията, водите и природните богатства, в едно непродължително време ще се организира и предостави за ползуване и услуга един сервис, който ще разполага с всички необходими технически устройства и съоръжения, които ще подпомогнат очакванията на множеството стопански и производствени предприятия.

При схващанията и разбиранията, които изложих накратко, парламентарната група на Народния съюз „Звено“ поздравява инициативата в този случай на министъра на електрификацията, водите и природните богатства и заявява чрез мен, че единодушно ще гласува по принцип предложението на законопроект за определяне таксите, събирани от водоползувателите. (Ръкоплескания)

Председателстващ Кирил Христов: По законопроекта няма изписани други оратори.

Пристъпваме към гласуване. Моля г-да народните представители, които приемат по принцип, на първо четене, законопроекта за определяне таксите, събирани от водоползувателите, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка четвърта от двестия ред:

Първо четене на законопроекта за пенсия за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Цветан Капитанов (з): Понеже законопроектът е обширен, прави предложение, да не се чете, а да се прочетат само мотивите.

Председателстващ Кирил Христов: Народният представител Капитанов прави предложение, да не се чете законопроекта, понеже е много обширен. Чл. 42 от правилника позволява това. Като г-да народни представители приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Стефан Стефанов (к): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за пенсия за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини.

Г-да народни представители! Въпросът за пенсията на служителите и работниците при държавните мини се урежда с закона за пенсията за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини от 1940 г. („Държавен вестник“, брой 100, от 4 май 1940 г.). Образуван е специален пенсионен фонд, отделен от общия държавен такъв. Отделянето е било продължавано от необходимостта да се създадат за служителите и работниците при държавните мини по-благоприятно положение и по-леки условия за добиване на пенсия. Но в общите си положения на условия и процедура този закон върви успоредно с общия закон за пенсията за изслужено време от 1932 г.

Напоследък, с гласуването от Народното събрание закон за изменение и допълнение на закона за пенсията за изслужено време от 1932 г. („Държавен вестник“, брой 129, от 11 юни 1946 г.) са изменени доста положения и дадоха права във връзка с пенсията. От особено значение бе признаването на годините при фонда „Обществени осигуровки“ и обратно. Важни изменения са също така признаването на военните години, годините на борба срещу фашистката власт, отнемането на някои пенсия, взаимното уреждане на сметките за признаването години за пенсия между пенсионния фонд и Института за обществени осигуровки. Всички тия изменения, съществено, трябва да намерят място и в закона за пенсията за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини.

По сега действащия закон за пенсията на служителите и работниците при държавните мини средната пенсия за изслужено време възлиза на 960 лв. месечно и за инвалидност — на 1.210 лв. месечно. Тия пенсия са незначителни за днешните условия и следва да се ревизират. От друга страна пенсията на бъдещите пенсионери при държавните мини трябва да се съобразяват с тежките условия за работа главно на подземния персонал, за което не се е държало достатъчно сметка при изработването на закона в 1940 г.

Държавните мини и пенсионният фонд при тях преминаха от Министерството на търговията и промишлеността към Министерството на електрификацията, водите и природните богатства. В състава на управителния съвет на пенсионния фонд при държавните мини следва да са направят някои изменения, с оглед преобразуването на служителите, организациите и пр.

Всичко това, г-да народни представители, налага да се пристъпят към изменяване и допълване на закона за пенсия за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини.

В законопроекта са предвидени следните по-главни изменения и допълнения на закона за пенсия за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини:

а) вписват се положенията, заимствувани от закона за изменение и допълнение на закона за пенсията за изслужено време от 1932 г.;

б) минималната пенсия се определя на 1.200 лв. месечно;
в) променят се базите за бъдещи изчисления за последните 15 действително изслужени години, както за щатните, така и за надничарите, но главно за подземния персонал;
г) определят се нови бази за ревизиране на сега съществуващите пенсии за изслужено време и инвалидност чрез променяване размерите на базисните заплати и надници, главно на подземния персонал.

С предлаганите изменения и допълнения основните размери на пенсията ще се увеличат както следва:

- 1) за щатните контролиращи или ръководни лица — от 16 до 100%, с нови основни годишни размери на пенсията от 32.000 до 80.000 лв., като по-големи процентни увеличения ще получат по-малките пенсии;
- 2) за работници на работа в подземната експлоатация на мините — от 80 до 148%, с нови основни годишни размери на пенсията от 14.000 до 34.000 лв.;
- 3) за надничарите-инвалиди — от 50 до 150%, с нови основни годишни размери от 18.000 до 60.000 лв. (при 100% изгубена работоспособност).

От ревизирането на пенсията (2.697 броя) фондът ще понесе нова тежест за тази година от около 48 милиона лева, което няма да се отрази зле за годишното приключване и въобще за бъдещото финансово положение на фонда, тъй като същият към 31 декември 1945 г. е нарастнал на около 750 милиона лева, а няма данни, че в следващите няколко години чистият приход на фонда ще покаже някакво намаление.

Пред вид гореспоменатото, моля ви, г-да народни представители, да приемете за разглеждане и гласуване приложенния законопроект.

Гр. София, юли 1946 г.

Министър на електрификацията, водите и природните богатства:

Трайчо Костов

(Ето текстът на законопроекта:

ЗАКОНОПРОЕКТ

за пенсия за изслужено време и инвалидност на служещите в работниците при държавните мини.

Глава I

Устройство и управление

Чл. 1. При държавните мини се учредява пенсионен фонд, от който се заплащат пенсии за изслужено време и инвалидност на участващите в него служители и работници.

Чл. 2. Фондът е публично-правно учреждение, отделна юридическа личност, със седалище гр. Перник.

Чл. 3. Фондът се управлява от управителен съвет и постоянен комитет.

Чл. 4. Управителният съвет се състои от главния директор на природните богатства, като председател, и членове: директора на мини „Перник“, като подпредседател, юриконсулта на Министерството на електрификацията, водите и природните богатства, директора на пенсията, представител на Министерството на социалната политика — от Дирекция на труда или от Института за обществени осигуровки, представител на Държавния застрахователен институт, председателя на профсъюза на рудничарските работници в България и представител на рудничарското профдружество в гр. Перник. Началникът на пенсионния фонд при държавните мини участва в управителния съвет като секретар на същия.

Постоянният комитет се състои от началника на пенсионния фонд при държавните мини, като секретар-докладчик, и двама членове на управителния съвет, посочени от последния.

Представителите на Министерството на социалната политика, на Държавния застрахователен институт и на рудничарското профдружество в гр. Перник се назначават с заповед на министъра на електрификацията, водите и природните богатства, а останалите членове на управителния съвет са такива по право. Мандатът на назначаемите членове трае две години.

Чл. 5. Управителният съвет се грижи за рационалното стопанисване на фонда. Той решава въпросите за планирането на средствата, одобрява годишните бюджети, приема годишните баланси и сметка „Загуби и печалби“ и правилниците, избира двама измежду членовете си, които, заедно с началника на отдела или заместника му, образуват постоянния комитет, назначава и уволнява началника на отдела, делегира правото на подпис на пълномощници, определя един от делегатите за председател на постоянния комитет, избира двама постоянни заместници на членовете на последния, назначава и сменява заместника на началника на отдела при постоянния комитет.

Чл. 6. Постоянният комитет ръководи работите на фонда в рамките на настоящия закон, правилниците и директивите на управителния съвет.

Той представлява фонда пред трети лица, официалните и съдебните, изготвя и представя на управителния съвет бюджета, годишния баланс със сметка „Загуби и печалби“, назначава и уволнява персонала на фонда, с изключение на началника на отдела, определя, отпуска, изменява и прекратява пенсията. Решенията си постоянният комитет взема в пълен състав. Фондът се представлява и задължава навън към трети лица и власти с два подписа на членове на постоянния комитет или на овластени от управителния съвет пълномощници.

Чл. 7. Проверителният съвет на държавните мини е и такъв на фонда. Задачите на проверителния съвет са, да следят доколко решенията на управителния съвет са съобразни с предписанията на настоящия закон и законите в страната и правилниците и доколко делата на постоянния комитет са съобразни с настоящия закон, правилниците и решенията на управителния съвет.

Чл. 8. Върховният надзор на фонда се упражнява от министъра на електрификацията, водите и природните богатства. Същият одобрява правилниците, приети от управителния съвет и решенията му относно планирането на средствата, след което едините и другите влизат в сила. Министърът, по доклад на проверителния съвет, освобождава от отговорност управителния съвет ежегодно след представяне годишния отчет и баланс със сметка „Загуби и печалби“.

Ако в продължение на два месеца, считано от деня на представянето на годишния отчет и баланс със сметка „Загуби и печалби“, министърът на електрификацията, водите и природните богатства не се произнесе върху тях, те се считат одобрени и управителният съвет освободен от отговорност.

Глава II

Служби, които дават право на пенсия за изслужено време

Чл. 9. Дава право на пенсия времето, прекарано на служба, плащана с заплата, месечно възнаграждение или надница:

- а) при Главната дирекция на природните богатства (жлжотелно и при закрития фонд за проучване природните богатства);
- б) при държавните мини; при пенсионния фонд при държавните мини; при „Взаимноспомогателната спестовно-застрахователна каса „Миньор“; при Централното ръководство на профсъюза на рудничарските работници в България и рудничарските профдружества при държавните мини;
- в) при индустриално-стопанското предприятие „Соломодем“; при Съветско-българското минно дружество — работещите български поданици.

Забележка I. Времето, прекарано на фронта от нещитните участници във войните — на действителна служба, мобилизирани или доброволци, от 5 октомври 1912 г. до 28 юли 1913 г., от 1 октомври 1915 г. до 28 септември 1918 г. и от 9 септември 1944 г. до 31 октомври 1945 г. се признава за държавна служба и се зачита за пенсия и за класиране. Участници във войните на фронта са всички военослужащи, които са служили във войскава част през време, когато тази част се е намирала в оперативна зона на театъра на военните действия, определена с заповед на министъра на войната.

Забележка II. На лицата, които са заемали служба, даваща право на пенсия за изслужено време и които са били уволнени преди 9 септември 1944 г. по чл. 20 (стар чл. 15) от закона за защита на държавата; по закона за защита на нацията; по членове 70, 82 и 86, буква „и“, от закона за народното просвещение; по чл. 24 от наредбата за ръководството, надзор и управление на основните училища, поради борбата им срещу фашистката власт и по други политически причини, но взели участие в народоосвободителната войска (партизани), били политически затворници, интернирани в концентрационни лагери, в наказателно-трудова групи или били политически емигранти, се признава за пенсия, повишение за 6 изслужени години и за степенуване времето, прекарано във от служба до 9 септември 1944 г., като прекарано на длъжността, от която са уволнени. Това време се зачита най-много до 5 години, като за това време не се събират пенсионни удържки.

Доказването, че дадено лице е било уволнено поради причините, упоменати в предната алинея, става с удостоверение, издадено от учреждението, от където лицето е било уволнено; учреждението може да събере сведения от комитета на ОФ по местослуженето на уволненото лице. Ако учреждението не може или откаже да издаде исканото удостоверение, установяването на казаните причини може да стане по съдебен ред.

Чл. 10. Зачита се за пенсия времето, което дава право на пенсия а) по закона за пенсията за изслужено време от 1932 г.; б) по правилника за пенсиониране на служители при Българската народна банка и в) което дава право на пенсия на задължително осигурените за случай на инвалидност, старост и смърт по закона за обществените осигуровки и по закона за осигуряване на умствени работници.

Времето, което се зачита за пенсия по закона за пенсията на служителите и работниците при държавните мини, се зачита за пенсия и по изброените в горната алинея закони, правилник и осигуровки.

Чл. 11. Времето, прекарано в българското опълчение, от 12 април 1877 г. до 25 април 1878 г., се зачита двойно. Изслуженото време през войните от 2 ноември 1885 г. до 20 март 1886 г., от 5 октомври 1912 г. до 31 юли 1913 г. и от 1 октомври 1915 г. до 30 ноември 1919 г. се зачита двойно на офицерите и подофицерите и на нещитните участници във войните на фронта.

Изслуженото време от 9 септември 1944 г. до 31 октомври 1945 г. се зачита двойно на офицерите и подофицерите, на военно-мобилизираните служители и на нещитните участници на фронта и мобилизираните служители по Министерството на железниците, пощите и телеграфите, респективно Главната дирекция на железниците и пристанищата и Главната дирекция на пощите, телеграфите и телефоните, и на служителите и работниците при държавните мини, Пенсионния фонд при държавните мини, каса „Миньор“ и при Централното ръководство на Рудничарския профсъюз и рудничарите му секции при държавните мини. Същото изслужено време на всички останали лица, участници в фонда, се зачита един път и половина.

Чл. 12. Времето, изслужено по въздухоплаването от въздухоплавателите и учениците им, ако са изпълнили условията на легената, предвидени със специалния закон и правилника за въздухоплаването, се зачита двойно, ако не е зачетено по чл. 11.

Чл. 13. Времето, зачетено по членове 11 и 12, служи за попълване броя на действително изслужените години за добиване право на пенсия, както и за увеличение размера на пенсията.

Забележка. Това време се зачита винаги като прекарано в работа на повърхността.

Чл. 14. Време, изслужено без заплата, не се зачита за пенсия. Не се зачита и времето на лица, повикани да носят обучение.

Чл. 23. Определяне на сумите за последните 15 години, върху които ще се изчислява пенсията, се извършва от постоянния комитет. Решението се съобщава писмено на заинтересуваното лице. Ако последното е недоволно от това решение, може да го обжалва в срок от 15 дни, считано от деня на получаване съобщението, пред ко-

мисия от 3 души членове на управителния съвет на фонда — назначени от председателя на същия. Решенията на тази комисия подлежат на обжалване в 15-дневен срок, считано от деня на съобщението, по касационен ред пред Върховния административен съд.

Глава V

Лична пенсия за инвалидност

Чл. 24. Имат право на пенсия за инвалидност, ако пострадат по повод и при изпълнение на служебните си задължения, участниците в фонда за пенсия за изслужено време и инвалидност при държавните минии.

Чл. 25. Под злополука се разбира всяко нараняване, телесно повреждане, заболяване, смърт или безследно изчезване на лицата, предвидени в предходния член.

Обстоятелствата на злополука се установяват с акт най-късно до 6 месеца от деня на същата, по разпоредба на началството на пострадалия или по искане на заинтересуваните лица.

Ако по доказани уважителни причини актът не е съставен в 6-месечен срок, горните обстоятелства могат да бъдат установени по съдебен ред с установителен иск, предаден в срок две години от деня на злополуката.

Чл. 26. Причинната връзка между злополуката и службата, както и процентът на изгубената работоспособност на пострадалото лице се установяват от медицинска комисия в състав, предвиден в правилника за прилагане на настоящия закон.

Чл. 27. Изгубената работоспособност се определя в проценти съгласно разписанието на болестите, изработен от управителния съвет на фонда и одобрен от Висшия медицински съвет. До изработването ново разписание остава в сила разписанието за болестите, обнародвани в „Държавен вестник“, брой 11, от 14 април 1925 г.

Процентът на изгубената работоспособност се определя в десетици.

Чл. 28. Пенсия за инвалидност се дава при 30% и повече изгубена работоспособност.

Чл. 29. Размерът на личната пенсия за инвалидност съставлява такъв процент от заплатата, която пострадалото лице е получавало в деня на злополуката, какъвто е процентът на изгубената му работоспособност.

На работниците, участници в фонда по този закон, размерът на пенсията за инвалидност се пресмята по горния начин от заработната надница в деня на злополуката, безразлично дали е обикновена или акордна, но не повече от 200 лв. за тия от повърхността и не повече от 280 лв. за тия от подземната експлоатация на мините, като се смята 25 надници в месеца.

Чл. 30. Лице с лична пенсия за инвалидност, ако при условията на настоящия закон добие нова повреда, която не е във връзка с предишното му страдание или последница от него, получава пенсия, образувана от припадащите се според процента на изгубената работоспособност за всяко от двете страдания части от заплатите, които лицето е получавало при добиване на едната и на другата повреда. Процентите на изгубената работоспособност за отделните повреди в такъв случай се определят, като се спазват следните правила, които важат за комбинирани повреди по разписанието за болестите: към процента на изгубената работоспособност за по-тежкото страдание се прибавя съответният процент, но не повече от 30%, за по-лекото страдание; сборът на процентите за двете страдания не може да надмине 100%; ако ли само за едно страдание се следва 100% изгубена работоспособност, за другото не се прибавя изгубена работоспособност.

Чл. 31. Размерът на личната пенсия за инвалидност не може да бъде по-голям от 7.000 лв. месечно, нито по-малък от 1.200 лв. месечно.

Чл. 32. Пенсионери с лична пенсия за инвалидност, които имат 80% и повече изгубена работоспособност и не могат по мнение на медицинската комисия по чл. 26 сами да се обслужват, получават извън пенсията помощ в размер на 1000 лв. месечно.

Чл. 33. При изчисление размера на пенсията за инвалидност се смята само получаваната по бюджет заплата заедно с увеличението за прослужени години, за щатните, а за налицарите изработената надница, съгласно чл. 29 от този закон, но без tantiеми, представителни, безотчетни, квартирни и пр.

Чл. 34. Пенсионерите с лична пенсия за инвалидност се преосвидетелствуват от медицинска комисия по чл. 26 всеки 5 години.

Инвалиди, пенсионирани за непоравими повреди, не се преосвидетелствуват. В разписанието за болестите тези повреди се означават с особен знак.

Не се преосвидетелствуват инвалидите също така, независимо от процента на изгубената работоспособност, след навършване 55-годишна възраст.

Такива инвалиди обаче, при влошаване на здравословното им състояние, могат да поискат да бъдат преосвидетелствувани.

Чл. 35. Инвалид, на когото здравословното състояние се е влошило преди изтичане на 5-годишния срок, може да поиска да бъде преосвидетелствуван.

Повторно преосвидетелствуване може да се извърши по искане на фонда.

Чл. 36. Пенсията за инвалидност се увеличава, намалява или прекратява, ако след освидетелствуването се окаже, че процентът на изгубената работоспособност на пенсионера, вследствие на повредата, за която е пенсиониран, с течение на времето се е увеличил, или пък се е намалил под 30%. Увеличението, намаляването или прекратяването на пенсията става от датата на съставяне акта на медицинската комисия.

Чл. 37. Периодическото преосвидетелствуване на инвалидите се извършва по нареждане на постоянния комитет на фонда. Увеличението на инвалидите за датата и мястото на преосвидетелствуването става от медицинската комисия с писмено съобщение, връчено срещу разписка.

Чл. 38. Ако повиканият за преосвидетелствуване инвалид не се яви без уважителни причини за това, пенсията му се прекратява. Прекратяването става от края на тримесечието, през което му е било определено да се яви на преосвидетелствуване.

Глава VI

Наследствени пенсии

Чл. 39. Наследниците имат право на пенсия, както когато лицето, което наследяват, е било пенсионер или е имало право на пенсия, така и когато смъртта го е сварила на служба, имаща най-малко 15 изслужени години или 10 действително изслужени години в служби, указани в букви „б“ и „в“ на т. 1 от чл. 16, или когато е починало преди да получи пенсия, понеже било по-младко от 50 години, респективно 55 години.

Забележка. Получаване на пенсия от наследниците не означава приемане на наследство.

Чл. 40. Наследниците на лицето от мъжки пол, които могат да получават наследствена пенсия, са: съпругата, децата и родителите му, а на лице от женски пол — децата и родителите му.

Чл. 41. Получаване на повече от една наследствена, както и на лична и наследствена пенсия, не се допуска, но се дава право на предпочитания, с изключение на децата, които могат да получават по една наследствена пенсия от всеки родител.

Наследниците на военно лице, което е добило право на пенсия за инвалидност и на друга пенсия, получават съответни части от двете пенсии. Тези части се пресмятат върху пенсията на наследодателя без ограничение на чл. 21. Сборът от наследствените пенсии в този случай не може да надминава най-голямата получавана заплата от наследодателя, нито може да бъде по-голям от 7.000 лв. месечно.

Вдовица, получаваща наследствена пенсия за изслужено време, може да получава и наследствена пенсия за инвалидност от починал син, ако същият е бил военно лице и ако няма месечен доход повече от 3.000 лв.

Съпруга на загинал или на инвалид от войните, която освен военна-инвалидната пенсия добие право и на лична пенсия за изслужено време, получава и двете пенсии, като сборът им не може да надминава 7.000 лв. месечно.

Родители, или само баща или майка, с лична или наследствена пенсия за изслужено време или инвалидност, ако придобият право и на наследствени пенсии за инвалидност от синове или дъщери, загинали или станали инвалиди от войните, получават и тия пенсии, като сборът на всичките не може да надмине 7.000 лв. месечно.

Чл. 42. Осиновените деца имат право на пенсия за изслужено време или за инвалидност, ако осиновяването е станало в първия случай най-малко една година преди последното уволнение на наследодателя, а във втория случай преди злополуката.

Заварените деца, когато наследодателят е съпругата, а доведените, когато такъв е съпругът, имат право на пенсия, ако бракът е бил сключен най-малко 5 години преди последното уволнение на наследодателя; а при пенсия за инвалидност — ако бракът е бил сключен преди злополуката.

В случаите, предвидени в предшествуващите две алинеи, ако децата имат право на пенсия за изслужено време или на такава за инвалидност и от родените си родители, те могат да предпочетат по-голямата, но не да получават и двете.

Чл. 43. Децата момчета получават наследствена пенсия, докато се оженят или навършат 21-годишна възраст, а момичетата — до омъжването им или до навършване 25-годишна възраст.

Деца слепи, дупево ботни, глухоноси, парализирани или с други физически недостатъци, които са неспособни сами да изкажат прехраната си, получават пенсия пожизнено, при писмено поискване, ако не са настанени в държавен приют или ако нямат средства за издръжка, и ако недъгът е добит преди навършване на възрастта по алинея първа.

Болестта или недъгът на децата се установява с акт от медицинска комисия, предвидена в чл. 26.

Чл. 44. Размерът на пенсията на наследниците, било че се отнася до пенсия за изслужено време, било за инвалидност, се изчислява от пенсията, която е получавал наследодателят. Ако и в двата случая пенсията му не е била още определена, то тя се определя на общо основание и върху нея се смятат припадащите се на наследниците части.

Чл. 45. Целокупната наследствена пенсия не може да бъде по-малка от 1.200 лв. месечно.

Чл. 46. Вдовицата съпруга без деца или с пълнолетни деца получава 50% от получаваната или следующата се пенсия на наследодателя. Вдовицата с непълнолетни деца — 40%.

Ако вдовицата встъпи в брак, тя губи правото на наследствена пенсия.

Чл. 47. Деца некръгли сираци получават 20% до размер 60% общо всички от получаваната или следующата се на наследодателя пенсия.

Кръгли сираци получават: 50%, ако е един; 75%, ако са двама; 100%, ако са трима и повече.

При две наследствени пенсии могат да получат, ако е един сирак — по 30% от всяка пенсия, ако са двама и повече — по 40% от всяка пенсия.

Чл. 48. Когато децата не живеят всичките при майката или бащата, съответно при един и същи настойник, в такъв случай за всяко от тях се смята по равен дял от следующата им се обща пенсия, съгласно чл. 47.

Чл. 49. Родители — баща и майка или само един от тях — когато наследодателят не е оставил деца с право на пенсия — получават 40%; когато наследодателят е оставил едно дете с право на пенсия, получават 30%; когато е оставил три и повече деца с право на пенсия, не получават пенсия; когато е оставил 2 деца с право на пенсия — получават 20%.

Забележка. При прилагане на постановлението на чл. 41 двамата родители се смятат като едно лице; ако единият е личен пенсионер, другият не може отделно да иска да получава наследствена пенсия от син или дъщеря, ако и двамата са лични пенсионери, то когато избират дали да предпочетат наследствената пенсия, гледат се сборът на личните им пенсии.

Чл. 50. Наследниците на безизвестно изчезнал пенсионер, които биха имали право на пенсия, получават временно наследствена пенсия след изтичане на 1 година от датата на последното получаване на пенсията от пенсионерите. Тази пенсия става постоянна, след като се установи по съдебен ред изчезването на наследодателя.

Глава VII

Видоизменение, прекратяване, възобновяване и лишаване от пенсия

Чл. 51. След смъртта на личен пенсионер пенсията се видоизменя и прехвърля върху наследниците.

Видоизмененията и прекратяванията на личните и наследствените пенсии поради смърт стават от края на тримесечието, през което пенсионерът е починал, а видоизмененията и прекратяванията на наследствените пенсии поради пълнолетие и встъпване в брак — от деня на пълнолетие или встъпването в брак.

Видоизмененията и прекратяванията на пенсията поради постъпване на служба стават от деня на постъпване на служба.

Съпруга по-млада от 40 години с наследствена пенсия от съпруга, ако повторно встъпи в законен брак, получава еднократна премия в размер на двегодишната ѝ наследствена основна пенсия, без частите на другите наследници, като премията се отпуска служебно. Тази премия не подлежи на облагане с никакви данъци, нито на запови.

Чл. 52. Право на пенсия се губи в следните случаи:

- 1) когато лицето стане чужд поданик;
 - 2) когато е било осъдено с лишаване от всички или от правата по пунктове 1—4 на чл. 30 от наказателния закон, като съответният прокурор е длъжен да уведомява за това пенсионния фонд при държавните мини, за да се прекрати пенсията;
 - 3) когато, за да получи пенсия, представи подправени документи, чиято подправеност се установи с присъда, влязла в законна сила;
 - 4) когато с присъда, влязла в законна сила, лицето е осъдено за разврат по наказателния закон;
 - 5) когато живее незаконно съжителство, установено с присъда, влязла в законна сила;
 - 6) когато духовно лице отстъпи от православното изповедание и се отклони от ведомството на българската православна църква;
 - 7) когато духовното лице бъде лишено от духовен сан, с изключение на лишените от духовен сан, поради встъпване в брак;
 - 8) когато наследниците на духовното лице богохулствуват или отстъпят от православната църква;
 - 9) за времето, през което пенсионерът живее вън от пределите на царството, без разрешение от постоянния комитет;
 - 10) когато пенсията очевидно неправилно и погрешно е отпусната.
- В случаите, предвидени в п. 2, пенсията се възобновява при реабилитирането или амнистирането на лицето, а в случаите по пунктове 4 и 5 — след три години от освобождаването му от затвора, ако е било осъдено на тъмничен затвор, и след 5 години — ако е било осъдено на строг тъмничен затвор. В останалите случаи пенсията не се възобновява.

Забележка I. Наследниците на осъдено лице, което е изпълнило условията за добиване право на пенсия, ако то е амнистирано, макар и посмъртно, имат право на наследствена пенсия.

Забележка II. Лицата, които са изпълнили условията на добиване право на пенсия, но по политически причини, като борци против фашизма, са били принудени да напуснат пределите на царството, имат право на пенсия за времето, прекарано в емигрантство, но не за повече от 5 години.

Забележка III. Лишават се от право на пенсия за изслужено време лицата, които са били осъдени от Народния съд, макар и не лишени от права или посмъртно с конфискация на имуществата им; убитите при преследване на борците против фашизма, както и ония, които са или ще бъдат уволнени като фашисти по преценка на областните оф комитети. Наследниците на такива лица нямат право на наследствена пенсия. Отпуснатите такива пенсии се прекратяват от 1 юли 1946 г.

Преценката на областните оф комитети може да се обжалва пред Националния комитет на оф.

Чл. 53. Ако пенсионерът за изслужено време или за инвалидност при фонда за пенсии при държавните мини постъпи на служба с заплата при учреждение, чийто служител са участници в фонда за пенсия за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини; в фонда за пенсия за изслужено време или в пенсионния фонд при Българската народна банка, пенсията му се прекратява.

Чл. 54. Определена вече пенсия, неполучаваща в продължение на три години, остава в полза на фонда. Тя се прекратява. Прекратената пенсия може да бъде възобновена от деня на поискването.

Чл. 55. Правото за получаване на пенсия се загасява с давност, ако не е направено искане за това, в срок на 5 години, откогато то се е породило.

Чл. 56. Пенсионното производство се прекратява, ако в срок от три години от деня на поискването на пенсията не са представени, по вина на искателя, всички необходими документи. Прекратяването става с решение на постоянния комитет.

Чл. 57. Личен пенсионер, постъпил наново на служба, ако бъде уволнен не по собствено желание, има право на пенсия съответно увеличена за новопослуженото време, а ако напусне службата доброволно, запазва правото на старата си пенсия, от деня на уволнението.

Глава VIII

Приходи и разходи

Чл. 58. Приходите на фонда са:

а) вноска 12.5% върху предвидените в бюджетите на държавните мини, Дирекцията на природните богатства и в този на фонда кредити за заплати и за възнаграждения за подземен труд на участниците в фонда;

б) вноска 7.5% върху същите кредити, като субсидия на фонда. **Забележка.** По искане на управителния съвет на фонда, основано на проучване и заключение на вещи лица — актьори, административния съвет на държавните мини предвижда в редовен или извънреден бюджет съответното увеличение на вноската по буква „б“, или отделни субсидии.

Вноската по буква „б“ се преустановява, когато се установи по актьорските правила, че общата сума на пенсионния фонд е станала достатъчна да осигури изплащането на задълженията му. Вноската се възобновява, когато средствата на фонда спадат под горната сума.

Установяването на тия положения може да стане както по начин на управителния съвет на фонда, тъй и по този на административния съвет на държавните мини.

в) 10% удържки върху тантиемите и всички други парични възнаграждения на щатните служители при държавните мини, които не се зачитат за пенсия, изключая еднократното възнаграждение, давано на същите служители за дългогодишно служене при уволнението им от служба, пътните и дневни пари при командировките;

г) лихвите на фондовите капитали;

д) удържка, равна на разликата в заплата според точка „а“ за 1 месец при всяко повишение. Тая разлика се удържа и при случаите, когато повишеният служител е прекъснал службата си не повече от 1 месец;

е) удържки по 1/12 от месечната заплата в продължение на 6 месеца на лицата, назначени за пръв път на служба или постъпили на нова след прекъсване; във втория случай, ако прекъсването е повече от 3 месеца и ако на лицето са били правени такива удържки при предишното му служене, това се взема под внимание, като удържките продължават да се правят само толкова време, колкото е нужно за допълване до 6 месеца;

ж) дисциплинарни глоби, налагани на служителите и надничарите при държавните мини;

з) вноските от фонда за пенсии за изслужено време по чл. 78 от този закон;

и) дарения и други случайни приходи.

Вноските по точки „а“ и „б“ от настоящия член се внасят от държавните мини на приход на фонда в предплата за всяко тримесечие, най-късно до 20 число от първия месец на тримесечието, по точки „в“, „д“, „е“ и „ж“, най-късно до края на месеца, следващ месеца, през който са били удържани. За незаемременно плащане на горните суми държавните мини се задължават с 10% годишна лихва, начиная от датата, когато е следвало да бъдат направени вноските;

к) всички други удържки, неупоменати в чл. 58 от настоящия закон, а предвидени в закона за пенсията за изслужено време.

Забележка. Неправилно внесени в фонда суми за сметка на отделни лица се връщат, ако бъдат поискани в двегодишен срок от внасянето им.

Чл. 58-а. Фондът събира приходите по предходния член от всички упоменати в чл. 9 учреждения и служителите при тях.

Чл. 59. Заплатите на персонала и другите възнаграждения, разходите и поддръжане службата по пенсията — веществени и др., са за сметка на фонда.

Чл. 60. Изплащането на пенсията става от касата на фонда, Българска народна банка, а където няма такава — телеграфопощенските станции, безплатно, по начин, определен с правилник или наредба от управителния съвет на фонда.

Чл. 61. Общинските управления държат списък на пенсионерите, живущи в общината им, и за всяка станала промяна, която влече изменения в пенсията (постъпване на служба, встъпване в брак, пълнолетие, смърт, осъждане и др.), съобщават незабавно на управлението на фонда. Заверяването на пенсионните книжки, respectively документи за изплащане, става от кмета или упълномощен от него служител, преди изплащането на пенсията. Кметът или упълномощеното от него лице, които невярно или неправилно заверяват пенсионната книжка или изплащателни книжа, отговарят солидарно за произтеклите от това щети на фонда, независимо от наказателна отговорност.

Забележка. Начиная от 17 март 1942 г. се отменяват заверките на пенсионните заявления разписки от кмета или упълномощения от него служител.

Глава IX

Сметководство

Чл. 62. Сметководството и деловодството на фонда се водят съгласно търговския закон и закона за търговските книги. Годишното упражнение съпада с календарната година.

Чл. 63. Отчетите на управителния и проверителния съвети, заедно с годишния баланс и сметката „Печалби и загуби“ се представят най-късно до края на месец март на министъра на електрификацията, водите и природните богатства за одобрение и освобождаване управителния съвет от отговорност.

Глава X

Общи разпоредения

Чл. 64. Заявленията за отпускане на пенсия се подават до управлението на фонда.

Документите, необходими за отпускане на пенсия, ще се определят от правилника по приложението на закона.

Чл. 65. Първоначалното отпускане, както и възобновяването на пенсията, става от деня на уволнението, ако правоимащият е заявил в 6-месечен срок от уволнението.

В случаите, предвидени в чл. 16, когато лицето при уволнение не е имало навършени 50, респективно 55-годишна възраст, 6-месечният срок за първоначалното отпускане на лична пенсия се смята от деня на навършване същата възраст, а на наследствената пенсия — от деня на смъртта на наследодателя.

Възобновяването на пенсията, съгласно алинея втора на чл. 52 за случая, попадащ под т. 2 от същия член, става от датата на изтичането на срока на допълнителното наказание, съответно от датата на реабилитацията или амнистията, ако лицето е поискало възобновяване на пенсията в 6-месечен срок от датата, а за случая, попадащи под точки 4 и 5 — от следния ден след изтичането на трите години или петте години от освобождаването му от затвора, ако е поискал възобновяването ѝ в 6-месечен срок от същия ден.

Чл. 66. Видоизменението на личната пенсия в наследствена става от края на тримесечието, през което е настъпила смъртта на наследодателя, ако наследниците са заявили с заявление, било направо, било чрез общината, в срок от 6 месеца от деня на смъртта.

Чл. 67. Временната пенсия по чл. 50 започва от деня на назначаването, ако правоимащите са заявили в срок от 6 месеца след изтичане на предвидения в същия член едногодишен срок.

Временната пенсия се превръща в постоянна от деня на отпускането ѝ, респективно от деня на смъртта на наследодателя, ако правоимащите са заявили в 6-месечен срок от деня на установяването изчезването или смъртта.

Чл. 68. Когато 6-месечният срок по членове 65, 66 и 67 е пропуснат, пенсията се дава от деня на регистриране на заявлението в фонда на държавните минни или общината.

Чл. 69. Увеличението на определена вече пенсия, поради допълнително представяне на документи, става от деня на представяне на документите.

Чл. 70. Всяко лице може да се откаже от последните последователно изслужени години или част от години, щом и без тях има нужното число за добиване право на пенсия.

Чл. 71. Отпускането, възобновяването, увеличението, видоизменението, намалението и прекратяването на пенсията става по решение на постоянния комитет. Същият разрешава на пенсионерите да живеят вън от пределите на царството.

Решенията на постоянния комитет се съобщават с препис на заинтересуваните, които в едномесечен срок от деня на съобщението могат да ги обжалват пред Софийския областен съд, а определението на последния — в двумесечен срок от деня на произнасянето му — по касационен ред пред Върховния административен съд.

Двумесечният срок на фонда тече от датата на регистрирането в неговата канцелария писмото на областния съд, с което се връща пенсионното дело.

Недоволната страна подава въззивна жалба в два екземпляра, чрез управлението на фонда, което препраща единия екземпляр на Софийския областен съд, заедно с пенсионната преписка, а втория екземпляр — на софийския държавен адвокат, който в качеството на защитник на фонда, съгласно чл. 9 от закона за държавните адвокати, представлява фонда пред съдилищата. По нареждане на постоянния комитет на фонда, софийският държавен адвокат изготвя, подписва и подава в срок касационните жалби и други книги от името на фонда. Областният съд събира и преценява доказателствата, съгласно закона за гражданското съдопроизводство. Обаче що се отнася до назначаване на вешни лица, които да лаят заключение по причинната връзка и по процента на изгубената работоспособност, те трябва да бъдат задължително тима лекари, от които поне двама на държавна или общинска служба. Заключение на вешите лица трябва да бъде изложено писмено, с посочване на доводите, на които то е основано.

Производството е безплатно, касационни депозити не се внасят.

Чл. 72. Освобождават се от гербов налог книгата, подавани и издавани до и от всички учреждения във връзка с поискване, определяне, изменение, прекратяване или изплащане на пенсията, включва разписките за получаване на сумите и пълномощните, отпечатани върху гърба на пенсионните заявления, за получаване пенсията, както и заверките им.

Чл. 73. Фактически грешки относно изслужено време, възрастта на пенсионера, размера на началната дата на пенсията, допуснати в решението, влязло в законна сила, се поправят от постоянния комитет, решенията на който подлежат на обжалване по реда на този закон.

От деня на поправката се пораждат последните от нея, ако тя е направена служебно, и от деня на искането, когато е направена по молба на заинтересувания.

Чл. 74. Пенсията не могат да се отстъпват или да се залагат срещу задължение. Те не подлежат на запор, освен на задължения за издържане и тези, посочени в членове 75, 76 и 77, и за задължения, произлизащи от престъпления и полупрестъпления.

Пенсията до размер 1500 лв. месечно не подлежат на запори.

Фондът приема своите вземания от пенсионерите в размер, определен от постоянния комитет; определенията на комитета са окончателни и не подлежат на обжалване.

Чл. 75. Пенсионер, който постъпил на служба, която се зачита за пенсия по настоящия закон, по закона за пенсията за изслужено време и при Българската народна банка, е длъжен да съобщи в едномесечен срок на управлението на фонда, за да се прекрати пенсията. В противен случай той се глобява в полза на фонда, с заповед на председателя на управителния съвет, с 1/4 от месечната му заплата.

Пенсионер, който след постъпването си на служба получи пенсия, на която няма право, връща получената неправилно пенсия и се глобява с заповед на председателя на управителния съвет в размер на същата пенсия. Глобата се внася в полза на пенсионния фонд.

Заповедта за глобяването влиза в сила след утвърждаването ѝ от министъра на електрификацията, водите и природните богатства. Заповедта се изпраща в препис за изпълнение на началника на учреждениято, в което глобеният е постъпил на служба.

Чл. 76. Не дава право на пенсия по закона времето, плащано е а) еднократно възнаграждение за извънредна определена работа; б) възнаграждение на заседание; в) представителни пари; г) лекторски възнаграждения на час и д) възнаграждение в натура.

Пенсионер, получавал някое от горните видове възнаграждения от учрежденията, службата при които дава право на пенсия, има право да си получава и пенсията.

Забележка. Пенсионер, постъпил на служба с месечно възнаграждение или надница при учрежденията, предвидени в членове 9 и 10, ако не желае да се ползва от това изслужено време за увеличаване на пенсията, може да си получава и пенсията, ако основният размер на същата не надминава 4.000 лв. месечно. Ако надминава този размер, с горницата се намалява пенсията. Тази забележка е в сила до края на 1948 г.

Чл. 76-а. Лицата, които са заемали служба, която по това изпълнение на закона се зачита за пенсия, и през същото време са получавали пенсия, ако искат да им се зачете таа служба, връщат получената пенсия без лихва.

Заварените пенсионери на служба, която сега се зачита за пенсия, са длъжни в тримесечен срок от влизането в сила на това изпълнение на закона да поискат прекратяване на пенсията. Последната се прекратява след изтичането на тримесечен срок. Пропуснатите този срок се глобяват съгласно разпоредбите на чл. 75. При прилагане на тази алинея се има пред вид разпоредбата на забележката на чл. 76.

Чл. 76-б. Освобождават се от удържки по чл. 58, буква „е“, лицата, които са заварени на служба при влизане в сила на настоящия закон и на които службата занаяпред се предвижда да се зачита за пенсия.

Чл. 77. Всички вземания на фонда от отделни лица, ако не бъдат внесени доброволно, се удържат от заплата или от пенсията на лицето, или пък се събират по реда за събиране на преките данъци.

Вземания, произхождащи от налвзети (неправилно получени) суми, се събират с 8% лихва от деня на поискването им.

Чл. 78. Фондът, при който става пенсионирането, получава от другите фондове, упоменати в чл. 15 от закона, съответните пенсионни удържки и вноски, заедно с 5% сложна лихва, период на олихвяване една година и с отглед на разпоредженията на членове 27-а и 27-б от закона за обществените осигуровки.

Чл. 79. Фондът се освобождава от облагане и плащане на всякакви държавни данъци, налози, такси и берии, включително съдебни, нотариални и канцеларски мита, берии и депозити.

Фондът се освобождава от облагане и плащане на всички онези общински данъци, мита, берии и такси, от които и самата държава е освободена или които същата не плаща.

Частно лице, което е освободено с решение на съд по дело в фонда, се осъжда да заплати на държавата съдебните разходи, мита и други, от които фондът е бил освободен по делото.

Постановленията на закона за бюджета, отчетността и предприятитя не се прилагат към фонда. Последният извършва до-ставките, предприятията и правните си актове по реда, установен от управителния съвет или от неговите отделни решения.

По приложението на закона за гербовия налог фондът се счита за държавно учреждение.

Законът за държавните служители се прилага и по отношение на служителите при фонда, доколкото не противоречи на разпоредбите на този закон. Тия служители са участници в фонда. По отношение заплата, възнаграждения, участие в каса „Миньор“ и пр. те са равноправни със служителите при държавните минни.

Глава XI

Преходни разпореджения

Чл. 80. От първи юли 1940 г. държавните минни престават да внасят в фонда пенсия за изслужено време вноски, следващи се след тази дата по чл. 38 на съответния закон, а внасят такива на фонда по този закон, както е предвидено в чл. 58.

Внесените пенсионни вноски и следващите се такива от държавните минни до 1 юли 1940 г. по чл. 38 от закона за пенсията за изслужено време от 1932 г. остават в фонда за пенсия за изслужено време.

Чл. 81. Начиная от 1 юли 1940 г. пенсията на пенсионирания лица по закона за пенсията за изслужено време от 1932 г. с преобладаваща действителна служба при държавните минни, както и пенсията за инвалидност, отпуснати по наредбата-закон за пенсията за инвалидност („Д. в.“, бр. 96, от 4 май 1938 г.), на лица, които са пострадали на служба в държавните минни, се плащат от фонда при същите минни, към които се прехвърлят и пенсионерите.

Чл. 81-а. Начиная от 1 януари 1944 г. пенсията на пенсионирания лица с преобладаваща действителна служба при държавните минни, Дирекция на природните богатства, както и пенсията за инвалидност, отпуснати по наредбата-закон за пенсията за инвалидност („Д. в.“, бр. 96, от 4 май 1938 г.) на лица, които са пострадали на служба при същото учреждение, се изплащат от пенсионния фонд при държавните минни, при които се прехвърлят и пенсионерите.

Чл. 82. Ако един личен пенсионер за изслужено време, заварен на 1 юли 1940 г., постъпи отново на служба, която се зачита за пенсия при повторното му пенсиониране, пенсията му се изчислява по настоящия закон, ако е прослужил най-малко 3 години; при прослужени по-малко от 3 години пенсията се изчислява по ония закон, по който е била изчислена предишната му пенсия.

Чл. 83. Запазват си правата за получаване на две пенсия по закона за пенсия за изслужено време и инвалидност на служителите.

и работниците при държавните мини и по настоящото изменение лицата, пенсията, прекъснати по чл. 81 от закона.

Приетите за изплащане пенсия по чл. 81 и прекратени по членове 21 и 41 от закона за пенсия за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини, с влезли в законна сила решения, служебно се възобновяват от деня на прекратяването им.

Чл. 84. За всеки членящ се към фонда личен пенсионер с пенсия за изслужено време или инвалидност, чиято смърт е настъпила след 1 юли 1940 г., фондът служебно изплаща посмъртна помощ за погребение, в размер на 5.000 лв. на преживелия съпруг, ако такъв няма — на прямоте законни наследници на починалия. Такава помощ, в размер на 5.000 лв., независимо от горната, се изплаща служебно и на прямоте законни наследници на починалата съпруга, получавала наследствена пенсия за изслужено време или инвалидност от починалия и съпруг. Ако няма законни наследници, помощта се изплаща на лицето, което се е погрижило за погребението, до размер на действително изразходваната сума, но не повече от 5.000 лв. Помощта не подлежи на облагане с никакъв данък, нито заповор. Всички заявления, удостоверения, разписки и книжа по искане, отпускане и изплащане на помощта се освобождават от гербов налог, общински такси и всякакви други бери.

Чл. 85. Ревизират се служебно по закона за пенсията за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини и по настоящия закон (за изменение и допълнение му) всички пенсия за изслужено време, прекъснати от държавния пенсионен фонд по силата на чл. 81 от закона, както и отпуснатите такива с решения на постоянния комитет на пенсионния фонд на държавните мини, като при изчисления на сумите за последните 15 действително изслужени години се вземат под внимание приравнителните таблици и измененията им от 1940 г.

Чл. 85-а. Начиная от 1 юли 1946 г. ревизират се служебно по закона за пенсия за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини и настоящото му изменение и допълнение пенсията за изслужено време, приети за изплащане от фонда по чл. 81 от закона за пенсията за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини, отговарящи на условията, предвидени в букви „б“ и „в“ и забележката към точка 1 на чл. 16 от поменатия закон и тези пенсия, отпуснати от фонда на основание текста на същите букви и забележка, на лицата, уволнени преди влизането в сила на настоящия закон.

При определяне размера на подлежащите за ревизия пенсия за изслужено време се вземат сумите за последните 15 действително изслужени от личния пенсионер години, определени, както следва:

а) за щатните служители, съгласно новия текст на буква „а“ от чл. 19, без да се взема пред вид плащаното подземно възнаграждение на подземния рудничен персонал и за всички работници-надничари се вземат действително изработените надници, но не повече от 30 надници в календарния месец, като, независимо от изпълняваната длъжност за изслуженото им време до 1 януари 1937 г., се усвоява надница 100 лв. за изслуженото време от 1 януари 1937 г. до 1 януари 1943 г. — 150 лв. надница, а за изслуженото време след тая дата — действително поименните надници, независимо дали са основни, акордни или премийни, но не по-големи от 200 лв. за надничарите на повърхността и 250 за тия от подземната експлоатация на мините.

Чл. 85-б. Заварените живи лица, уволнени от служба преди влизането в сила на това допълнение на закона, които не са имали право на пенсия по предшествувашите закони, ако с изопризнатото им време отговарят на условията за добиване право на пенсия, предвидени в чл. 16 от закона, имат право на такава след навършване на 60-годишна възраст. Ако такова лице почине, преди да е навършило 60-годишна възраст, наследниците му имат право на пенсия.

Пенсията по този член се отпуска от деня на постъпването на молбата в фонда.

Чл. 85-в. Лицата, нещатни участници във войните, добиват право на пенсия, ако с новозачетеното им време като такива отговарят на условията, предвидени в съответния закон, който е бил в сила при уволнението им.

Чл. 86. Пенсията за инвалидност, прекъснати от Главната дирекция на държавните дългове за изплащане от пенсионния фонд при мините, както и отпуснатите по закона за пенсията за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини пенсия за инвалидност на лица, уволнени преди 1 юли 1938 г., се ревизират служебно по последния закон и по настоящото изменение.

При ревизията на тези пенсия, за основа при определянето на новите им размери според чл. 29 се взема пълната заплата, приравнена със съответната длъжност към 1 юли 1938 г., без увеличение за послужени години, или други добавки, като надниците на работниците се приравняват по таблица за надниците на 1 юли 1938 г., одобрена от постоянния комитет на фонда.

Така приравнената пълна заплата не може да бъде по-малка от действително получената заплата в деня на злополуката, а за работниците с обикновена или акордна надница — не повече от тая, предвидена по чл. 29 на настоящия закон.

За пенсията, които са били видоизменени от лични и от наследствени от основната определена, съгласно предходната алинея, се взема такъв процент, какъвто е бил процентът на изгубената работоспособност на личния пенсионер. Ако той е получавал пенсия по категории, съгласно закона за пенсията от 1910 г., от същата основа се вземат процентите, както следва: за I категория — 100%, за II категория 70% и за III категория — 40%. От така ревизираната лична пенсия на наследниците се дават съответните проценти.

Чл. 86-а. Ревизират се служебно по закона за пенсия за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини и настоящото му изменение и допълнение пенсията за инвалидност, придобита само в подземната експлоатация на държавните мини, на лицата със станала злополука до 1 юли 1946 г. Новите им размери се дават от тази дата, ако пенсията е била отпусната с начална дата преди 1 юли 1946 г. и от датата на запускането, ако началната дата е след 1 юли 1946 г. Размерът на личната пенсия за инвалидност съставлява такъв процент от заплатата, съответно надницата, била тя обикновена или акордна, която пострадалото лице е получавало в деня на злополуката, какъвто е процентът на изгубената му работоспособност, а на наследниците се изчислява от тая на наследодателя, без да се увеличава процентът на изгубената му работоспособност по каквато и да било причина.

Заплатата, съответно надниците, в деня на злополуката се определя, както следва:

а) за щатните служители със станала злополука преди 1 януари 1943 г. се взема само основната заплата от най-ниската категория и степен, без сумите за шестлети и други суми, без да бъде намалявана с 10%, съответно 15%, за неперитежаване на служебен или образователен ценз, за длъжността в деня на злополуката, но по размер, предвиден да се плаща по бюджета за 1943 г., като за непоказаните в него длъжности се взема заплата на приравнената от постоянния комитет на фонда длъжност, а ако са получавали по-големи заплати, се вземат тия последните, но не повече от тая на най-високата категория и степен на съответната длъжност, смятана заедно с увеличенията за шестлети. За лицата със станала злополука след тая дата се взема основната заплата и сумите за шестлети в деня на злополуката.

б) за работниците-надничари, независимо от изпълняваната длъжност, се взема за тия от подземната експлоатация на мините — 200 лв. надница, като и се смятат по 25 надници в месеца, без никакви други проценти и добавки.

Чл. 86-б. Ревизират се служебно, само по отношение на минимума, 1200 лв. месечно, пенсията за изслужено време и инвалидност, които са под този минимум.

Чл. 87. Ревизират се служебно, само по отношение на минимума, предвиден в чл. 45 от закона за пенсията за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини и чл. 31 от настоящия закон:

а) лични и наследствени инвалидни пенсия на лицата (наследодатели), уволнени след 1 юли 1938 г., прекъснати от Главната дирекция на държавните дългове по чл. 81 от закона за пенсия за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини, или отпуснати по същия закон на лицата, уволнени преди 1 юли 1940 г., и

б) личните инвалидни пенсия, отпуснати с решение на постоянния комитет на пенсионния фонд при държавните мини, на лицата, уволнени след 1 юли 1940 г.

Чл. 88. Ревизира се служебно размерът на помощта на пенсионерите, получаващи пенсия за инвалидност, според тоя, предвиден в чл. 32 от закона за пенсия за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини.

Чл. 89. Размерът на ревизираната пенсия по членове 85 и 86 не може да бъде по-малък от получаваната досега пенсия.

Чл. 89-а. Размерите на ревизираните по членове 85-а и 86-а пенсия не могат да бъдат по-малки от получаваните такива.

При видоизменение на ревизираните лични пенсия за инвалидност, поради увеличение или намаление на процента на изгубената работоспособност след 1 юли 1946 г., размерите им се изчисляват от основите, от които са били изчислени плащаните до тази дата пенсия, ако по горната алинея им са запазени получаваните пенсия.

Чл. 90. Новият размер на ревизираните пенсия по членове 85, 86 и 87 и помощта по чл. 88 се дават от 1 януари 1943 г.

Чл. 91. Ревизията по членове 85, 86, 87 и 88 на прекъснатите по чл. 81-а пенсия, както и постановлените на чл. 89, важат и за пенсията, които ще се прекъсват от пенсионния фонд при държавните мини по чл. 81а, като новите размери на пенсията се дават от 1 януари 1944 г., ако лицето поиска това в 6-месечен срок, считано от самата дата. На пропуснатите тоя срок — ревизията почва от деня на регистриране заявлението при пенсионния фонд при държавните мини.

Чл. 92. Настоящият закон влиза в сила от 1 юли 1940 г.

Чл. 93. При фонда се учредява и субсидира приют-пансион за желаещи нуждаещи се стари и недъгави пенсионери с лична или наследствена пенсия за изслужено време или инвалидност, плащани от фонда, като службата в него се урежда със специален правилник, одобрен от управителния съвет на фонда).

Председателстващ Кирил Христов: Има думата народният представител г-н Александър Тасев.

Александър Тасев (с): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Г-н министърът на електрификацията и природните богатства предлага на вниманието ви един важен законопроект за пенсията за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини.

Правителството на Отечествения фронт, ръководено от желанието да подобри живота на работническото, чрез подобни законопроекти доказва по един безспорен начин, че като правителство на целокупния български народ изгражда формите на един нов обществени начала на правда и социална справедливост, на един нов по-красив и щастлив живот за ония обществени класи, които до 9 септември 1944 г. бяха поставени под пресата на едно жестоко третиране, пълно политическо и духовно обезправяване и физическо унищожение.

Предлаганият законопроект засяга една категория служители, от които зависи здравината на нашето стопанство и устойчивостта на целия ни политико-обществен живот — миньорите от държавните каменовъглени мини, които чрез своя подземен черен и крайно изтощителен физически труд, като бойци на фронта, движат пружините на нашето стопанско преуспяване и чрез своя кървав пот чертаят контурите на една нова, щастлива и благоденстваща България.

Малцина може би познават условията, при които работят българските миньори, творци на стопански блага, така широко използвани до 9 септември 1944 г. от една шепка капиталисти, черноборсаджии и спекуланти в нашата страна срещу цената на един кошов корав хляб, надници и пенсия под екзистенц-минимум за задоволяване на най-насъщни човешки нужди.

В мините „Перник“ работят средно към 2.500 души специалисти копачи, които заедно с други подземни работници на брой към 3.000 души и 3.500 души работници на повърхността копаят, извозват и дават на народното стопанство въглища, като основен елемент за правилното функциониране на нашата млада индустрия, силodobивните електрически централи, нашето железопътно транспортно дело и отопление на държавни, общински, обществени и частни сгради.

Средно към 6.000 души минни работници на три смени всеки ден навлизат в рудничните лабиринти, потънали в мрак, плесен, влага и нечист въздух, за да творят делото на нова отечествено-фронтова България.

На 9 септември 1944 г. правителството на Отечествения фронт трябваше да разреши две задачи от жизнено и съдбоносно значение за нашата страна: да даде принос към усилията на демократичните държави в борбата им против общия враг — германския хитлеризъм, и да мобилизира на стопанския фронт всички прогресивни обществени сили за съживяване и активизиране на парализирания от германските нашественици стопански живот. Две задачи, два фронта с еднакво важно значение за съществуването на българската нация бяха удържани бляскаво, въпреки скритата подривна дейност на скрити и открити реакционни сили против градивния фронт.

Отечествената война завърши с бляскав успех, като щастливо разрешение на поставената първа задача. Рудничарите, със своите жилави мишци и понукани ръце, челници в общия работнически поход за стопанско оздравяване, дадоха на своето народно правителство през най-трудните времена необходимото количество каменни въглища и спомогнаха в разрешаване и на втората поставена задача.

Немотията, голотията и босотията, като последици от престъпната политика на бившите фашистки правителства, тежеха като воденичен камък върху плещите на българския трудов народ и особено върху плещите на нашите славни миньори. Без дрехи, без цървули, без достатъчно литателна храна, при болезнено тежка квартирна криза, тия герои на българската нация, въоръжени с кирки и лопати, навлизаха във влажните подземия на рудничните галерии, обладани само от една мисъл и от едно желание: производство, производство и по-голямо производство на въглища, за да бъдат пуснати в действие машините на индустриалните предприятия, да се гарантира редовното движение на българските влакове и да се стоплят мръзнените ръчници на младите подрастващи поколения през страшните зими на 1944 и 1945 години.

Тук му е мястото да опровергаем една изкуствено напастявана легенда, упорито прожеждана от известни реакционни среди по софийските кабарета и кафенета, за слабо производство на въглища, свързано с намалена производителна дейност на миньорския кадър, с задача да се zlepостави правителството на Отечествения фронт и рудничарството като член отред на работническата класа.

Производството на въглища в мини „Перник“ не само че не е намалено, но е и значително увеличено.

През 1939 г. ние сме имали производство в мини „Перник“ 1.662.824 тона; през 1944 г. това производство отива на 2.327.232 тона; а през 1945 г. производството се качва на 2.868.060 тона; при пламент: през 1939 г. — 1.583.102 тона, през 1944 г. 2.205.723 тона и през 1945 г. — 2.690.369 тона.

Средното дневно производство на въглища в мини „Перник“ е било: през 1939 г. — 5.344 тона, през 1944 г. — 7.672 тона и през 1945 г. — 8.744 тона.

Средната производителност на една копачка надница е била: през 1939 г. — 1.939 тона; през 1944 г. — 3.253 тона и през 1945 г. — 3.856 тона.

Тия цифри ясно показват лясъчната основа, върху която се изгражда легендата за намаленото производство на въглища.

Трябва да се отбележи, че почти двойното увеличение на въглищата през 1945 г. в сравнение с това от 1939 г. и 25% повече от това през 1944 г. се дължи изключително на съзнателното и активно участие на миньорите работници при един влощич технически условия, похабен технически инвентар, без скоростни изгледи за цялостното му подморяване, поради изживяваната втора световна война и настъпилата непосредствено след нея стопанска разруха.

Въглищната криза специално за топливо на населението дойде:

Първо, като последица от увеличаване консумацията на въглища и от населени места в страната, които по-рано са се отоплявали с дърва или въглища от други частни мини.

Второ, изнесените кръгло 200.000 тона въглища за нуждите на братска Югославия, стопанството на която беше почти разрушено през войната от германските поробители.

Трето, почти двойно увеличената консумация на въглища от страна на българските държавни железници — от 702.607 тона през 1939 г., на 1.288.940 тона през 1944 г. и на 1.380.000 тона през 1945 г., и то при почти същата железопътна мрежа — дължащо се на прекомерното засилване сточния трафик през време на отеч-

ествената война, кампанията по извозването на фуража за изхранване на гладувания добитък и изхабяване на локомотивния парк от дългото му употребление. Това увеличение на консумацията от 670.000 тона въглища стана за сметка на въглищата, които обикновено се употребяват за отопление на населението.

Четвърто, като голям консуматор на въглища, индустрията също така бележи една доста голяма аритметична прогресия на въглищната консумация — от 685.000 тона консумирани въглища през 1939 г., тя се увеличава на 1.031.000 тона, които макар и ситни въглища, оказват известно влияние върху отоплението на населението, особено на държавните, общинските и обществените учреждения, снабдени с отоплителни инсталации.

Г-жи и г-да народни представители! Грижите, които напоследък полага правителството за подобрене положението на миньорите, предизвикват адмирации в нашата прогресивна общественост — грижи, които ще дадат като резултат едно още по-голямо увеличение производството на каменни въглища и формирането на един постоянен копачески кадър, без какъвто е немислимо да се разчита на едно устойчиво производство.

Започнатите инициативи от страна на минната управа, начело с енергичния главен директор Караджов, за откриване на трапезарии с здрава питателна храна към всеки рудник, за даване по един безплатен обяд на миньорите копачи, за редовно доставяне на горно и долно облекло и обувки, за бързо и кардинално разрешаване на квартирния въпрос и редовния извоз на част от миньорите работници до близките селища, отпочване строеж на работнически жилища за нуждите на работниците, двойни дажби от хранителни продукти, предимство в разпределението с оглед задоволяване нуждите на семействата на копачите и тяхното подпомагане по места в обработване на техните малки стопанства, почивни станции и безплатно лекуване на копачите миньори и техните семейства, като продължение на поставеното начало от водача на българските социалисти Янко Сакъзов, който още през 1919 г. като министър на търговията, промишлеността и труда даде на миньорите от мини „Перник“ първите безплатни квартири, безплатна храна и безплатно облекло и обувки — това са грижи, които ще стимулират копаческия миньорски кадър при държавните мини за още по-резултатна работа в полето на минното дело. Миньорите в нашия обществен живот при мирновременната обстановка на спокоен градивно творчество в областта на нашето стопанство са мирната боева дивизия на стопанския фронт, воюваща със средствата и оръдията на благодатния работнически труд за благоденствието на нашата страна, и живата национална сила, за окончателното унищожение на реакцията и фашистките остатъци.

С настоящия законопроект за пенсия за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини се цели да се турне край на една неправда по отношение на тия стопански труженици, създадена умишлено от бившите фашистки правителства с приравнението им по табличата за заплатите, цените и дължностите с работниците на конезавода „Каблюк“ и някои сравнително много по-леки служби в другите министерства — неправда, стигаща до смешния абсурд: миньори копачи с дългогодишна, 20 и 30-годишна служба, като подземни работници да получават по една просешка месечна пенсия между 500 и 1.000 лв.

Като главна основа в този законопроект е легал принципът, да се подобри бъдещите пенсии за изслужено време и инвалидност на участниците в минния пенсионен фонд, главно шатните служители и надничари от подземната експлоатация на мините, и второ — да се увеличи пенсията на заварените от закона служители, шатни или надничари, само от подземната експлоатация на минята.

С този закон ще бъдат ревизирани: първо, пенсии за изслужено време около 1.230 от всички 1.917, и второ, пенсии за инвалидност около 767 от всички 1.100.

Подлежащите за ревизия пенсия ще се увеличат: за изслужено време от 80% до 148% за надничарите и от 16% до 100% за шатните технически лица в подземната експлоатация, или средно 6 100%, а за инвалидност — от 50% до 150%.

Високите проценти в увеличението на пенсията, г-жи и г-да народни представители, се крият в получаваните досега мизерни миньорски пенсии далеч под екзистенц-минимума за задоволяване на най-елементарни човешки потреби. Тия мизерни пенсии служеха и като главна пречка за формирането на един здрав постоянен копачески кадър, единствен гарант за задържане производството на въглища на едно постоянно ниво от възможния максимум за капацитета на минята при сегашната ѝ експлоатация между 9.000 и 10.000 тона дневно.

Рудникът, освен рисковете от затрупване и задушаване с отровна газ „тризу, бавно, но сигурно изпива организма на работника-миньор от подземната експлоатация, хвърляйки го в давите на едно преждевременно остаряване и пълна физическа негодност след пенсионирането му за физически труд в друга стопанска област като средство за препитание.

Сведенията, които ни дава здравната служба при мините за заболяли работници и миньори, характеризират наистина едно болто състояние, което трябва навреме и кардинално да се лекува, защото се касае до въпроси тясно пречтети с производството на въглища, като елемент за здраво стопанство, за индустриализиране на нашата страна и гарантиране редовната работа на силodobивните електрически централи и най-после за редовното отопление на населението.

От представената таблица за безплатно лекуване на чиновниците и работниците при мините „Перник“ се вижда, че една внушителна част от посочените служители са преминали през минната амбулатория.

Амбулаторно са прегледани през 1943 г. — 6.324 души, през 1944 г. — 5.448, през 1945 г. — 5.348; посещения през 1943 г. — 7.441, през 1944 г. — 6.280, през 1945 г. — 6.363.

Телесни повреди: прегледани през 1943 г. — 924 души, през 1944 г. — 885, през 1945 г. — 676.

Злополуки и нещастни случаи: посещения през 1943 г. — 1.194, през 1944 г. — 1.165, през 1945 г. — 1.674.
Вътрешни болести: прегледани през 1943 г. — 2.231 души, през 1944 г. — 2.287 и през 1945 г. — 2.080; посещения: през 1943 г. — 2.569 души, през 1944 г. — 2.771 и през 1945 г. — 2.845.

Очни-ушни болести: прегледани през 1943 г. — 642 души, през 1944 г. — 608 и през 1945 г. — 560; посещения: през 1943 г. — 765 през 1944 г. — 934 и през 1945 г. — 902.

Кожни болести: прегледани през 1943 г. — 768 души, през 1944 г. — 699 и през 1945 г. — 560; посещения: през 1943 г. — 887, през 1944 г. — 968 и през 1945 г. — 976.

Разни болести: прегледани през 1943 г. — 1.540 души, през 1944 г. — 1.569 и през 1945 г. — 1.138; посещения: през 1943 г. — 1.819, през 1944 г. — 1.911 и през 1945 г. — 1.472.

Болнично лекуване: прегледани през 1943 г. — 189, през 1944 г. — 115 и през 1945 г. — 98.

Настояща минната управа е увеличила до възможния максимум сумите по разхода за лекуване на болните работници и чиновници в минната болница от 5.064.540 лв. за 1939 г. на 22.844.767 лв. за 1944 г. и на 39.786.969 лв. за 1945 г.; за даваните безплатно лекарства — от 98.350 лв. за 1944 г. на 112.360 лв. за 1945 г. и за административна служба — 1.456.610 лв. за 1939 г. на 7.109.065 лв. за 1944 г. и на 12.584.148 лв. за 1945 г. — грижи, които дават своите добри резултати и дебело подчертават положителната творческа политика на правителството за здравеопазването на работническото. Но ние като предани радетели за благополучието на нацията ще следва да вземем превантивни мерки за предпазване от заболяване на живия творчески потенциал на нашата нация — работническата класа.

Предлаганият законопроект — с направените изменения в текстовете на членове 9, 10, 15, 16, 18, 19, 45, 86-а и 86-б и създаването на някои нови членове — ни дава една здрава, издържана база за изчисляване на новите миньорски пенсии, относително достатъчни за момента, като средство за подсигуряване на техните статъци.

С този законопроект, г-жи и г-да народни представители, се открива една радостна перспектива пред погледа на рудничаря за по-добри утрешни дни. Казвам по-добри и по-щастливи дни, защото животът на миньора от подземната експлоатация и на работника от повърхността до 9 септември 1944 г. е протичал в постоянна нужда за насъщия, несигурност за утрешния ден и зависимост от волята и желанието на садисти от ранга на Радославова.

Миньорите дадоха кървава дан в общата борба против фашизма и реакцията. Бити, преследвани, затваряни и изпращани в концлагери и черни роти, те отстояваха със стоицизъм делото на демокрацията в нашата страна, завършвайки своята историческа борба за ново държавно устройство с проявения героизъм на 7 септември 1944 г., когато миньорите от рудник „Куцан“ излязоха на открит въоръжена борба с въоръжените до зъби фашисти джандарми, в която въоръжена борба паднаха убити 7 миньори, борци за благото на своя народ и за светлото бъдеще на работническата класа.

Парламентарната група на Българската работническа социалдемократическа партия ще гласува единодушно законопроекта, считайки го като една малка брънка от общото отечественофронтовско социално законодателство в полза на свещения благодатен работнически труд — предпоставка за утрешното благоденствие на целокупния български народ, като си запазваме правото в комисията да поискваме някои малки изменения и поправки в текстовете на някои членове: предвидената минимална пенсия от 1.200 лв. да се увеличи на 1.500 лв.; делителят за минните служители от 33 години да се намали на 30 години, респективно на 25 години, и пенсията да се изчислява от сбора на получаваните суми в последните 10, а не 15 изслужени години. От ревизирането на пенсияния фондът при мини „Перник“ ще понесе една сума максимум до 48.000.000 лв., която няма да се отрази зле върху състоянието на пенсияния фонд, който към 31 декември 1945 г. е нараствал на 750.000.000 лв. (Ръкоплескания)

Председателстващ Кирил Христов: Преди да дам думата на следващия оратор, имам да предупредя г-да народните представители, че Народното събрание ще има заседания и утре, в неделя, и в понеделник, и затова колегите от провинцията не трябва да си отиват.

Има думата народният представител г-н Александър Миленов.

Александър Миленов (к): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания). Г-да народни представители! Когато се разглежда законопроектът за пенсията на работниците и служащите от държавните мини, не мога да не спомена за огромното значение, което имат за нашето народно стопанство богатата, която миньорите с тежък героичен труд изваждат от дълбочините на земята.

Въглицата и рудите, тези богатства, които природата е вложила в земните недра и които се оползотворяват благодарение на миньорския труд, са основата за изграждането на всяка индустрия и оттам — на всяко правилно развиващо се народно стопанство.

Без да се впускам в подробности, искам да илюстрирам мисълта, какво би представлявала нашата страна, ако каменноуглените мини, и по-специално мини „Перник“, за момент биха спрели да произвеждат въглища. Това значи, хиляди фабрични комини да престанат да пушат. Ще престанат да се въртят мощните турбини на термоцентралите, ще спрат ритмичната си трудова песен хилядите електромотори и трансмисии, ще изгаснат стотиците хиляди електрически слънца и мрак ще обгърне нашите градове и по-големите села. Ще спре напълно железопътният транспорт, а с това обмяната на земеделски и други произведения ще престане. Стотици хиляди работници и служащи ще бъдат изхвърлени като безработни на улицата и мъртвило ще зацари в нашето народно стопанство,

А като венец на всичко, зимата ехидно ще протегне своята студена ръка и ще замрази страната ни, понеже буиците пламъци в притнатата топлина на въглицата ще липсват от семейните ни огнища.

Г-да народни представители! Такава мрачна картина би представлявала страната ни, ако се спре производството на каменни въглища. От това ще съдим за огромното им значение в нашия стопански живот, особено сега, когато сме в процес на възстановяване разрушеното ни от фашизма народно стопанство.

А за значението на рудите, от които се получават разните метали, аз няма да се спирам, понеже на всеки е известно какво представляват днес за хората желязото, чугунът, медта, цинкът и пр.

Г-да народни представители! По-нашироко ще се спра да ви запозная с творците на тези блага, с нашите скромни, честни български миньори, които с непосилен героичен труд, при крайно тежки условия къртят земните пластове и дават енергия и храна за родната ни индустрия и транспорт. Това са хилядите безименни творци, които ден и нощ, делник и празник, неуморно работят дълбоко под земята.

Аз сам съм работил 20 години по мините и добре познавам нашите миньори. Героични хора са миньорите! Героичен е техният труд! Героично е тяхното минало! Героични са и сегашните им усилия за увеличаване производството и производителността на труда! Миньорите, особено перникските, винаги са били първи в борбата на българската работническа класа за по-сносен човешки живот, за свобода, за мир, демокрация и за народна република. Миньорите са стояли винаги в предните редици на борбата против реакцията и фашизма. Със своето високо работническо съзнание от десетки години насам те са водили кървави героични борби в защита на своя черен физически труд и на интересите на работническата класа.

Още в 1906 г. перникските миньори организирали проведоха 36-дневна стачка, ръководена от др. Георги Димитров, и поставиха основите на своя Рудничарски съюз. През 1911 г. миньорите от мини „Перник“ обявиха стачка и отидоха в София и организирали демонстрация и доказаха на тогавашния Министерски съвет, че в България има работническа класа. През 1919 г. перникските миньори проведоха две стачки в защита на своето метариално и политическо положение. Първата стачка, през м. юни, върнат и покорен слуга на цар Фердинанда Кръстю Пастухов, тогава министър на вътрешните работи, със своята полиция обаври с миньорска кръв. Стоици миньори бяха арестувани, а 200 души от тях изпратени на заточение в Тревненския Балкан и 9 души в Централния затвор. Втората стачка през м. декември перникските миньори обявиха в знак на солидарност към своите другари железничари. Тогава бяха арестувани, изтезавани и ограбени 1.500 души.

През дългите епични борби миньорите дадоха скъпи жертви, особено през периода на фашистката диктатура. Пред мене е светлият образ на мъченика-герой, водач на перникските рудничари, Телмелко Ненков, изгорен жив в пещта на Обществена безопасност от палача на българските работници и селяни — кървавия г-рф. Цанков. Пред мене са плеадата борци миньори, паднали в борбата срещу фашизма. Пред мене са и героите, перникски стачници от рудника „Куцан“, убити на 7 септември 1944 г., които със своята политическа стачка дадоха сигнал за всенародното въстание на 9 септември.

Миньорите никога не паднаха на колена пред фашизма. Техният девиз беше лозунгът на любимия ни учител и основател на Рудничарския съюз др. Георги Димитров: „Борба, борба до победа!“ И като резултат на тази борба са многобройните саботажни в производството, многобройните партизани, концлагеристи и политзатворници.

След 9 септември 1944 г. миньорите, по-специално перникските миньори, застанаха като гранитен стълб зад Отечествения фронт. Отрицателното отношение към труда, към държавното имущество, което имаша до 9 септември, се замени с укрепване на трудовата дисциплина, и производството се увеличи. Расте и производителността на трудовата единица. Новите форми на труда — съревнуването и ударничеството — намериха широко приложение в миньорските среди.

Увеличеното производство, увеличената производителност на труда, закрепналата трудова дисциплина, стотиците ударници са резултат от проведените трудови съревнувания на миньорите. Перникските миньори се гордеят със своите трудови герои: Стоян Костанов, увеличил производството с 323%, Асен Стоименов — с 322%, Димитър Златарски — с 290%, Бойчо Заларов — с 269%, наградени с народен орден на труда, и много други миньори.

Това ново съзнателно отношение към производството, миньорите, преодолявайки много трудности, доказаха с произведените хиляди тонове въглища. Ето производството по години на мини „Перник“. През 1930 г. производството е било 1.344.954 тона, през 1941 г. — 2.287.305 тона, през 1943 г. — 3.079.568 тона и през 1944 г. — 2.868.060 тона. Производството на копач, в килограми на ден, е: през 1930 г. — 3.427 кгр., през 1941 г. — 3.367 кгр., през 1943 г. — 3.635 кгр. и през 1945 г. — 3.867 кгр.

Г-да народни представители! От изнесените данни за производството на мини „Перник“ се вижда, че производството за 1945 г. е било най-голямо с изключение на производството през 1943 г., когато фашистката управа на мината хищнически експлоатира най-дебелите и лесни пластове и остави мините без необходимите подготвки.

От производителността на копач се вижда, че в 1945 г. тя е чувствително по-голяма от всички години досега. А като се имат пред вид изхабените и несполменени машини и машинни съоръжения и влошените условия на работа, явно е, че тази по-голяма производителност се дължи изключително на голямото съзнание на копача и неговото желание за по-голямо производство. На това съзнателно отношение към производството, на съревнуването и ударничеството

ството през 1945 г. се дължат и 168.000 тона въглища върху плана, които пернишките миньори дадоха на нашето стопанство. В това си желание за труд пернишките и другите миньори дадоха в първомайското съревнувание 24.475 тона въглища над производствения план. Със същия трудов ентузиазъм те започнаха деветосептемврийското съревнувание с благородната амбиция да дадат необходимото количество въглища.

Г-да народни представители! Растящите нужди на нашето народно стопанство и на населението поставят пред мините и предимно пред държавните мини редица големи и отговорни задачи за разрешаване. За да разрешим тези задачи, необходимо е държавните мини да произведат въглища: за 1946 г. — 3.550.000 тона, а за 1951 г. — 6.575.000 тона — или двойно увеличение. След като имаме налице необходимите залежи на въглища, със сигурност можем да разчитаме, че правителството на Отечествения фронт ще снабди мините с необходимите машини и машинни части. И при единното ръководство на минното дело у нас необходимо е радикалното разрешение на следните въпроси: първо, цялостно уреждане на пенсионния въпрос за миньорите — тук се касае и за частните миньори; второ — създаване на миньорски и технически кадър; трето — уреждане на жилищния и битовия въпрос и, четвърто — уреждане на надничния блок.

Г-да народни представители! Тежки са условията, при които работи миньорът. Мнозина от вас може би не са запознати с подземните условия, но аз мога да ви заявя, че трудът дълбоко под земята, без слънчева светлина, в студентите мрачни галерии, при изобилна влага, лош въздух, при постоянен контакт с отровни и задушливи газове, подземни пожари, опасност от пропаване на пластове и избухване на газове, където постоянно дебне смъртта — този труд на миньорите е наистина героически. Герои са нашите миньори, истински трудови герои! Те са Първа армия на нашия стопански фронт! (Ръкоплескания) И нека признаем, че малцина от нас познават истинското положение на тази армия на труда. За уверение, г-да народни представители, аз ви поканвам да посетим Перник, 35-хилядният град на миньорите, и да се запознаем с условията на работа и живот на тези подземни герои на труда. В настоящия момент в държавните мини са заети 16.865 работници и служаци и в частните мини — 7.223, или всичко 24.088.

Не по-добри са и битовите условия на живот по мините. Липсата на жилища принуждава миньорите ежедневно да изминават десетки километри, за да дойдат на работа. В Перник от 14.736 работника само 1.480 семейни и 3.172 бекяри живеят в минни жилища. Останалите 10.084 ежедневно се извозват с камиони и влакове по съседните села и околии на разстояние от 10 до 60 км. Това извозване денонощно, зима и лете, при сняг, дъжд и студ, трае по 6—7 часа и заедно с работното време ангажира работника по 14—15 часа дневно. И като прибавим времето, през което той работи в своето малко стопанство, можем да си представим убийствените условия, които намаляват работоспособността, изтощават и разсипват физически миньора.

Още по-нерадостна е картината в другите мини, и особено в частните. Далеч по-блуждават, без жилища, без достатъчна лекарска помощ, без елементарни културни придобивки за човека, трудности по снабдяването — всичко това влошава още повече положението на миньора.

Материалното възнаграждение на миньорите, в сравнение с много други по-лесни професии, е също така лошо. Един подземен общ работник получава 280 лв. надница, помощник-копач — 300 лв. и майстор копач — 330 лв., а надниците в каучуковото производство са: 330, 350 и 360 лв. Надниците в химическото и циментовото производство са още по-големи.

При това положение е ясно, защо само в минното производство се чувствува остра нужда от работна ръка. И ако в миналото фашистките правителства за набирането на работници по мините си служеха с гражданска мобилизация, то сега са необходими бързи мерки за подобряване условията на живот по мините, строеж на жилища, коригиране надниците на миньорите, пенсионерите и др.

Г-да народни представители! Внесеният законопроект цели преди всичко да привлече и създаде постоянен квалифициран миньорски кадър от копачи, подземни работници и служаци. По сега действащия закон за пенсиите на миньорите средната пенсия възлиза: за изслужено време — на 960 лв. месечно, а за инвалидност — 1.210 лв. месечно. Но има не малко пенсионери с пенсия за изслужено време и за инвалидност, които получават минималната пенсия — по 600 лв. месечно.

За да имате по-ясна представа за нищожните размери на миньорските пенсии, нека се знае, че въз основа на сега действащия закон пенсията на миньорите се изчислява от заплатата, която се плаща на работник от конезавода „Кабюк“, и затова имаме случаи, когато миньор с 18-годишна подземна работа получава 679 лв. месечна пенсия; миньор с 21-годишна подземна работа получава 904 лв. месечна пенсия; миньор с 27-годишна надземна работа получава 1.018 лв. месечна пенсия; щатен надзирател с 30-годишна подземна работа получава 1.763 лв. месечна пенсия; старши кондуктор с 36-годишна подземна работа получава 2.400 лв. месечна пенсия; книговодител с 31-годишна канцеларска работа получава 1.703 лв. месечна пенсия.

Фашистият режим, алчен за големи печалби, експлоатираше миньорите през целия им живот в най-черната и опасна работа, и те напускаха мините болни, недъгави и преждевременно застарели, оставяйки на произвола на съдбата, с пенсия далеч под изискуемия се екзистенц-минимум.

Ето защо народното отечественофронтско правителство, което единствено брани интересите на трудещите се, наред с дру-

гите мероприятия за подобрене материалното положение на работниците, с настоящия законопроект премахва тежките и унищителни условия за пенсионирането на миньорите, като:

1) минималната миньорска пенсия от 600 лв. месечно се повишава на 1.200 лв., а максималната от 3.375 лв. месечно — на 7.000 лв.;

2) годините за получаване на пълната основа на пенсията за подземните работници се намалява от 25 години на 20 години;

3) зачита се за даващо право на пенсия времето, прекарано в политическо емигранство, концлагери, политзатворничество и в борба против фашизма на всички миньори и служаци по мините и др.

Г-да народни представители! Този законопроект е първата стъпка към разрешаване редицата въпроси, които са поставени пред един от най-важните сектори на народното ни стопанство — минния сектор, въпроси, които възбуждат миньорите и чието скорошно разрешаване от правителството на Отечествения фронт и от Народното събрание е належащо.

Наред с подготовянето за бъдеща експлоатация в голям размер на Софийския и Маришкия каменовъглени басейни, наред с шателното проучване и експлоатация на всички рудни райони, наред с построяването на мощни термоцентрали, за в бъдеще ще трябва да бъдат разрешени и всички въпроси за подобряване бита, правилното снабдяване и издигане културното ниво на миньорите.

За възстановяване силите на миньорите, за тяхното и на семействата им лекуване е нужно да се увеличат сега съществуващите лечебни станции, постройка на нови почивни станции, родилни домове, детски домове, зъболекарски кабинети, санаториуми и др. А знаете ли, г-да народни представители, че за хората на най-тежкия труд няма още построен санаториум?

Паралелно с горното трябва да се вземат всички мерки да се издигне културното ниво на миньорите и техните семейства, като се открият работнически клубове, библиотеки, училища, вечерни училища, игрища за младежите, салони за физкултура. Всичко това ще трябва да е предмет на бъдещото строителство.

С изпълнение на така поставената задача ще се постави на здрава основа нашата каменовъглена и рудна индустрия, което от своя страна ще гласне цялата индустрия и народното ни стопанство напред към бърз прогрес и осигуряване на народното ни благоденствие.

Разрешен веднаж справедливо този въпрос за минните работници и служаци от държавните мини, трябва веднага да последва разрешение на същия и за миньорите от частните мини, като г-н министърът на социалната политика внесе законопроект за пенсиониране и на миньорите от частните мини при същите условия.

Миньорите съзнават, че стоят на един важен сектор от производството и разбират огромното значение на техния труд за живота и благоденствието на целия български народ. Но затова пък те имат всичкото право да поискат от своя страна необходимото внимание и грижи от държавата към техния труд, и тя е длъжна да им го даде.

Г-да народни представители и представителки! От името на парламентарната група на Работническата партия — комунисти заявявам, че ние ще гласуваме единодушно внесенния законопроект, като си запазваме правото в комисията да направим някои добавления и изменения. (Ръкоплескания)

Председателствуващ Кирил Христов: Понеже няма други народни представители записани да говорят по законопроекта, ще пристъпим към гласуване.

Моля г-да народните представители, които приемат на първо четене законопроекта за пенсия за изслужено време и инвалидност на служителите и работниците при държавните мини, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Г-да народни представители! Утре, събота, в неделя и в понеделник няма да има заседание. С останалия днешен дневен ред няма да се занимаем. Той ще остане за следващото заседание на Народното събрание, което ще бъде във вторник.

Министър Трайчо Костов: Аз моля, преди да вдигнем днешното заседание, да разгледаме следващата точка от дневния ред, понеже се касае за избързване с известни строежи на работнически жилища.

Председателствуващ Кирил Христов: Г-да народни представители! Г-н министърът на електрификацията предлага да преминем към разглеждане на следващата точка от дневния ред, преди да закрим заседанието.

Обаждат се: Много народни представители си отидоха.

Министър Трайчо Костов: Тази работа е за пет минути. Законопроектът трябва да мине на две четения.

Председателствуващ Кирил Христов: Миняваме към следващата точка, пета, от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за отчуждаване недвижими имоти в полза на Фондация за социални грижи „Д-р Никола Чилев“ — София.

Марин Шиваров (з): Г-н председателю! Моля да не се четат мотивите на законопроекта.

Председателствуващ Кирил Христов: Моля г-да народните представители, които са съгласни да не се четат мотивите към законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете)

ЗАКОНОПРОЕКТ

за отчуждаване недвижими имоти в полза на Фондация за социални грижи „Д-р Никола Чилов“, София

Чл. 1. Отчуждават се в полза на Фондация за социални грижи „Д-р Никола Чилов“, София, недвижимите имоти, показани в приложения списък, нужни за работническото селище за работниците и чиновниците при Заводи „Никола Чилов“, акционерно дружество за химически произведения в Костинброд.

Чл. 2. Отчуждаването се извършва по спешност.

Председателят на Софийския областен съд издава незабавно заповед за въвеждане Фондацията за социални грижи „Д-р Никола Чилов“ във владение на отчуждените имоти срещу представяне удостоверение, че фондацията е внесла в Българската земеделска и кооперативна банка депозит в размер 6.000.000 лв. — срещу обезщетенията. Издаването на тази заповед не подлежи на обжалване.

Чл. 3. След завладяване на имотите, пристъпва се към окончателното определяне на обезщетенията и пр. по реда на закона за отчуждаване недвижими имоти за държавна и обществена полза. Обезщетенията се определят по оценките към деня на обнародване настоящия закон.

СПИСКЪК

на стопаните-притежатели на места, които ще се отчуждават за постройка на работнически жилища на Фондацията за социални грижи „Д-р Никола Чилов“, гара Костинброд, Софийско:

Квартал 67	Ив. м.	собственост на:
парцел I—397	2299	Петър Ст. Петков, от с. Шияковци, Соф.
II—397	1980	„
III—397	1600	„
IV—397	1250	„
V—398	1414	Григор Антонов, от с. Шияковци, Соф.
VI—401	1355	Тодор Мил. Василев, от с. Шияковци, Соф.
VII—402	2410	Георги Василев, от с. Шияковци, Соф.
VIII—398	2595	Бр. Атанас и Борис Н. Антонови, от Шияк., Соф.
Квартал 68		
парцел I—395	2162	Стоян Йотов Ганчев, от с. Шияковци, Соф.
II—395	1856	„
III—394	847	Найден Дж. Цветанов, от с. Шияк., Соф.
IV—396	1223	Никола Тодоринов Ганчев, от гара Костинброд, Софийско
V—396	1630	„
VI—399	1700	Младен Долов Пешов, от с. Шияковци, Соф.
VII—399	760	„
VIII—394	1264	Найден Дж. Цветанов, от с. Шияк., Соф.
IX—400	1350	Руса Марянова Николчова, от с. Шияк. Соф.
X—400	1610	„
Квартал 69		
парцел I—404	2500	и-ци на Коста Йонев Спасов, от с. Шияковци, Софийско
II—393	2400	Игнатка Йотова Никова, от гара Костинброд, Софийско
III—404	1280	и-ци на Коста Йонев Спасов, от с. Шияковци, Софийско
IV—405	2408	Боян Йотов Златков, от с. Шияковци, Соф.
V—403	1739	Илия, Крум и Яна Кр. Спасови, от с. Надежда — София
VI—403	1605	„
—406	2754	и-ци на Георги Златков Кръстев, от с. Шияковци, Софийско
VII—403	1716	Илия, Крум и Яна Кръстев Спасови, от с. Надежда — София
IX—407	2772	Кола Златков Кръстев, от с. Шияковци, Софийско
X—403	1512	Илия, Крум и Яна Кръстев Спасови, от с. Надежда — София
XI—414	850	Димитър Василев Михов, от с. Шияковци, Софийско
XII—414	905	„

Забележка. Квадратурите на отделните парцели са изчислени приблизително.
(Ето мотивите към законопроекта:

МОТИВИ

към законопроекта за отчуждаване недвижими имоти в полза на Фондация за социални грижи „Д-р Никола Чилов“, София

Г-да народни представители! Фондацията за социални грижи „Д-р Никола Чилов“ е учредена през 1945 г. със следните цели:

1) да се създадат благоприятни условия за социален, хигиенически, морален, умствен, културно-просветен и здравен живот и напредък на работниците при Заводи „Никола Чилов“, акционерно дружество, и на членовете на техните семейства;

2) да построи жилища за или на работниците и да ги улеши всячески при постройката и обзавеждането на хигиенически жилища, както и при превоза им от жилищата до мястото на работата и обратно;

3) да създаде здравен център за лекуване и подпомагане заболяли работници и членове на техните семейства, както и за пръскане на здравна просвета;

4) да проведе мероприятия с оглед към създаване отлех и култура на работниците и

5) въобще да преследва изключително културно-просветни, хигиенични, народолюбива и човеколюбива цели.

В изпълнение така поставените цели, същата фондация иска да пристъпи още през настоящата година към създаване работническо селище за работниците и чиновниците при Заводи „Д-р Никола Чилов“, акционерно дружество, със следните засега очерчани обекти: 58 редовни жилища, 30 близаначни самостоятелни жилища, или всичко 88 жилища, 2 общежития, 2 училища, 1 пансион, 1 дневен детски дом, 1 старопиталище, културен дом, спортен дом и игрище; въобще всичко нужно за едно напълно модерно образцово селище. За осъществяване на така поставената задача, която е в пълно съгласие и с задачите на социалната политика на държавата, фондацията има нужда от недвижими имоти, описани в приложения към законопроекта списък. Придобиването на тия недвижими имоти по частния път на покупко-продажбите обаче среща непреодолими спънки. Отчуждението по общия ред на закона за отчуждаване недвижими имоти за държавна и обществена полза би забавило много осъществяването на поставената задача, а е в интерес на работническото при заводи „Никола Чилов“ да се започне още тази година строежът на селището. Това налага, отчуждението да се извърши бързо, съгласно членове 1 и 2 на проекта. Естествено, че след завладяване на имотите ще се пристъпи към окончателното определяне на обезщетенията на стопаните и пр. по реда на закона за отчуждаване недвижими имоти за държавна и обществена полза. За да се попречи желанието за протакане окончателното определяне на обезщетенията и за да се даде възможност за изпълнение плана и kalkulациите за строежите, проектът предвижда обезщетенията да се определят по оценките към деня на обнародване закона, което е в интерес и на фондацията, и на работническото, и на стопаните на отчуждените имоти.

Като предлагам на просветеното ви внимание тук приложения проект за закона за отчуждаване недвижими имоти в полза на Фондация за социални грижи „Д-р Никола Чилов“, моля ви, г-да народни представители, да го обсъдите и гласувате.

Гр. София, май 1946 г.

Министър на социалната политика: Г. Ив. Попов)

Председателстващ Кирил Христов: По законопроекта няма записани народни представители, желаещи да говорят. Ще положи законопроекта на гласуване.

Който г-да народни представители приемат на първо четене законопроекта за отчуждаване недвижими имоти в полза на Фондация за социални грижи „Д-р Никола Чилов“ — София, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър Георги Попов: Аз моля, законопроекта да бъде разгледан, по спешност, и на второ четене, понеже наскоро ще трябва да почне строежът на жилищата, от които има голяма нужда. Там има 700 души работници без никакви жилища!

Председателстващ Кирил Христов: Има предложение от г-на министра на социалната политика, законопроекта да се разгледа, по спешност, и на второ четене. Моля г-да народните представители, които приемат това предложение, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на секретаря да докладва законопроекта на второ четене.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете заглавието на законопроекта*)

Председателстващ Кирил Христов: Който г-да народни представители приемат заглавието на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете чл. 1)

Председателстващ Кирил Христов: Който приемат чл. 1, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете чл. 2)

Председателстващ Кирил Христов: Който приемат чл. 2, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете чл. 3)

Председателстващ Кирил Христов: Който приемат чл. 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретар Тодор Тихолов (с): (Чете списъка и забележката)

Председателстващ Кирил Христов: Който приемат списъка и забележката, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

За следното заседание, което ще стане във вторник, 30 юли, 15 часа, председателството предлага следния дневен ред:

Първо четене на законопроектите:

1. За освобождаване от стаж и държавен изпит на лицата със средно, полувисше и висше земеделско образование, взели участие в борбата против фашизма и в отечествената война против фашистка Германия през 1944-1945 г.

2. За изменение и допълнение на закона за Столичната общинска банка.

3. За текст на законопроекта при първото четене по-горе.

3. За изменение на закона за финансово облекчение и заздравяване на общините.
4. За наемане на недвижими имоти, реквизирани за държавни нужди.
5. За извънреден бюджетен кредит по бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти за 1946 бюджетна година в размер на 95.000.000 лв.
6. За допълнение на чл. 29а от закона за устройството на съдилищата.
Второ четене на законопроектите:
7. За изменение и допълнение на закона за учредяване на „Общ фонд за подпомагане на студентите от висшите учебни заведения в България“.
8. За изменение на чл. 10 от закона за Българското речно плаване.
9. За изменение и допълнение на закона за стопанска рационализация.

Председател: **ВАСИЛ П. КОЛАРОВ**

Подпредседател: **КИРИЛ ХРИСТОВ**

10. За изменение на закона за 5% държавен заем 1943 г.
 11. За отсрочване и разсрочване плащането на дълга към Българската народна банка по държавни съкровищни бонове, издадени за изплащане на държавни доставки с падеж през 1946 г.
 12. За изменение на закона за пенсиониране на доброволците от сръбско-българската война 1885 г.
 13. За изменение на закона за пенсията и възнагражденията на поборниците и опълченците.
 14. За търговията с външни платежни средства.
 15. Одобрение решенията на прощетарната комисия, протокол № 13.
- Който г-да народни представители приемат предложения дневен ред за заседанието във вторник, 30 юли, 15 часа, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.
- Закривам заседанието.

(Закрито в 18 ч. 30 м.)

Секретари: { **ТОДОР ТИХОЛОВ**
ЛЮБЕН ГЕОРГИЕВ

Началник на Стенографското отделение: **ДОНЧО ДУКОВ**